

Půjčuj, rozmnožuj,
rozšiřuj!

DUBEN

1997

OBSAH

Věk církevní zábavy	1
O sektách	7
Je morálnost dostačující?	10
Sny o štěstí	12
Muž na celý život	12
Osvobozující síla kříže	14
Vliv ženy	15
Platforma pro akci	17
Je Bible stále závazná?	18
Boží cesty	25
Co bude po smrti?	25
Věčný život	30

VĚK CÍRKEVNÍ ZÁBAVY

Když před více než 100 lety varoval **Charles Spurgeon** před těmi, kdo chtějí "sloučit kostel a divadlo, karty a modlitby, tanec a svátosti", vysmívali se mu, že vidí všechno příliš černě. Jenomže lidé jako byl Spurgeon vidí dopředu, a již dávno se začalo naplňovat to, co Spurgeon předpovídal.

V roce 1955 napsal známý křesťanský pracovník a autor celé řady publikací, **A.W. Tozer**, toto:

"Po celá staletí se Církev stavěla proti každé formě světské zábavy, protože si byla dobře vědoma toho, že

se tu jedná o ztrátu času, o prostředek k přehlušení svědomí, o odvádění pozornosti od morální zodpovědnosti. Byla za to vystavena posměchu syny tohoto světa. V poslední době se však zdá být unavena výpady světa a vzdává se jeho vlivu. Zdá se, jakoby se rozhodla, že když nemůže zdolat velkého boha Zábavy, musí se přidat na jeho stranu a využít jeho moci a síly. Dnes jsme svědky toho, jak se vynakládají obrovské prostředky na pobavení takzvaných synů nebes. Náboženská a církevní zábava pomalu ale jistě vytlačuje vážné věci Boží. Z mnohých místních církví se stala náboženská divadla s uboze kvalifikovanými producenty a aktéry, kteří prosazují své 'umění' se schválením církevního vedení, které bude citovat svatá Písma na ospravedlnění takového jednání. Pomalu nikdo už se neodváží vznést jakékoli námitky."

Tozer se nebránil takovým novotám jako bylo tehdy promítání filmů při nedělním večerním shromáždění, moderní hudba, humorná kázání, nejrůznější hry při shromážděních křesťanské mládeže. Tozer však viděl dál, viděl za tím vším filosofii nového přístupu k evangelizaci a k růstu Církve. Filosofii, která povyšovala zábavu nad základní priority Církve. Tozer se už tehdy obával - a dnes víme, že právem - věděl, že tento nový přístup k evangelizaci a k růstu Církve bude mít za následek úpadek zájmu o Boží slovo a o pravou bohoslužbu.

Ve své knize nazvané "Ustavíme se k smrti", publikované v roce 1985, píše americký autor **Neil Postman** takto: "Závěr 19. století je poznamenán pomalým ústupem Věku výkladu a prvními neklamnými znaky nástupu nového věku, Věku Zábavy." Není

POZVÁNÍ NA BIBLICKOU BAŠTU

**Manželé Steigerovi
a Petr Vačura si všechny
vás, nejen příznivce
rozhlasových pořadů
a časopisu Zápas o duši,
dovolují pozvat k účasti
na "Biblické Baště",
tvrzi i pokrmu.**

**Pro všechny hladové
a ohrožené chceme
týdně podávat
ty nejhutnější porce
Božího Slova, při čemž se
chceme obrnit
Kristovou spravedlností,
vírou a mečem Ducha
tj. Slovem Božím - Biblií.**

**Každou sobotu
od 16.00 do 18.00 hod.**

**v budově Muzea
hlavního města Prahy
na Florenci
(Metro Florenc)**

ZDAŘ BŮH

pochyb o tom, že dvacáté století je především v západní kultuře silně ovlivněno snahou bavit lidi. Zatímco v 19. století vidíme intenzivní výměnu myšlenek - ať už slovem nebo tiskem - 20. století, prostřednictvím filmu, divadla, televize a video-produkce, posunuje zábavu do samého středu lidské existence: do rodiny, do školy, do zaměstnání, a také do Církve.

Jedním z charakteristických prvků zábavy je, že na podstatě, na pravdě, vlastně ani moc nezáleží. Záleží na tom, jestli se dobře pobavíme. Forma je důležitější než obsah. Médium - prostředek - se stává poselstvím. Když se nás někdo zeptá, co jsme včera večer dělali, odpovídáme: "Dívali jsme se na televizi." A většinou taková odpověď stačí. Málokdo se zeptá: "A na co jste se dívali?" Na tom už tak moc nezáleží. Podstatné je, že jsme se dívali na televizi. Kvalita obsahu je nepodstatná.

V západním světě, a platí to snad především pro Ameriku, je docela běžné říci: "V neděli jdu do kostela." Tázajícímu taková odpověď stačí. Co se bude v kostele dělat, nebo jaké bude kázání, to už je vedlejší. Hlavně že se jde do kostela.

Dnešní náboženská zábava v některých největších amerických církvích přesahuje všechny myslitelné hranice a často nemá s křesťanstvím nic společného.

Někteří křesťanští pracovníci a kazatelé tvrdí, že když se při církevní zábavě nějakým způsobem dostanou do publika biblické principy, všechno je v pořádku. Na formě prý nezáleží. To je však nesmysl. Dnes se církve téměř předhánějí v tom, jak nalákat lidi do kostela nebo do společenství věřících. Chtějí nalákat i ty, kdo nemají zájem o křesťanství, o bohoslužby, o kázání Božího slova. Proto jim nabízejí rádobu křesťanskou zábavu, která má nahradit (!) slyšení Božího slova. Jedna velká místní církev v jihozápadní části Spojených států amerických investovala půl milionu dolarů do zařízení, které vyrábí

umělý kouř, oheň, jiskry a laserové paprsky v tzv. modlitebně. Ti, kdo toto zařízení obsluhují, se byli školili v Hollywoodu. Při jednom nedělním večerním shromáždění se nechal kazatel tohoto sboru "vynést do nebes" prostřednictvím dovedně ukrytých lanek, zatímco pěvecký sbor spolu s orchestrem zajistil patřičný hudební doprovod. K tomu si přimyslete kouř, oheň a laserové blesky. Úžasná podívaná! Zábava jedna radost, nabitý kostel! Co by tomu říkali Spurgeon s Tozerem? Co tomu říká svatý Bůh?

Ptáte se, proč mluvím o Americe a cituji tamní autory? Jednak proto, že tam právě žiji a chci varovat. A jednak proto, že není zapotřebí půl milionu dolarů a zvláštního zařízení k tomu, aby pronikla mentalita "křesťanské zábavy" do Církve i u nás, v našich zemích. Dívají se Češi a Slováci raději na televizní film domácí produkce, anebo na americký Dallas? Co je lákavější? A co je škodlivější?

Násilná izolace od světa, kterou na naše církve uvedl komunismus, bude ještě dlouho patrná v určité úzkoprsosti a "maloměstskosti" v našich církvích. Potřebujeme širší teologický rozhled, ujasněné základní biblické učení a při tom všem velikou vzájemnou toleranci. Skloubit pravdu s láskou nebylo nikdy snadné. Nemůžeme si však dovolit obětovat jedno pro druhé: ani lásku pro pravdu a ani pravdu pro lásku. Církvi je vlastně obojí. Zároveň však je potřeba vidět to, že americký vliv se dostává velice rychle i do země bývalé východní Evropy. Musíme si připomenout, že Církve Ježíše Krista jako Jeho Tělo je rozšířena po celém světě a věřící lidé v našich zemích by nutně mělo zajímat to, co se děje v Církvi v jiných zemích: to dobré i to horší. Komunismus nás uvedl do uměle vytvořené a násilné izolace, ze které se jen pomalu a těžko dostáváme. Když hovoříme o Církvi, musíme o ní mluvit ve smyslu globálním, celosvětovém. Považuji to za tragedii, když věřící

člověk řekne: "Jó, to je Amerika (nebo Korea, apod.), u nás je to jiné." Asi to jiné je, ale zas tak moc ne, a pokud je to jiné, neznamená to nutně, že je to lepší nebo horší. Církve Ježíše Krista je jedno tělo, jeden organismus, kde jeden úd má vědět o druhém, o jeho problémech i radostech, vítězstvích i porážkách. Tolik na vysvětlenou.

Nalákat co nejvíce lidí do kostela nebo modlitebny se stalo heslem doby. Velká návštěvnost zajišťuje velké sbírky, velký příjem a otevírá velké možnosti. Možnosti čeho? Káže se těm tisícům, kteří přijdou, Boží slovo? Ozývá se z přepychového jeviště takového kostela volání k pokání a k důslednému následování Krista? Naneštěstí se tak zpravidla neděje. To, že je návštěvnost vysoká, ještě vůbec v Americe neznamená, že to jsou všechno lidé, kteří přišli k poznání svého hříchu a přijali Ježíše Krista jako svého Spasitele. Mnozí tam chodí za nevinnou křesťanskou zábavou jako do nějakého klubu. Některé mega-kostely vypadají někdy spíš jako luxusní hotely nebo rekreační podniky, včetně restaurace, kuželkových heren, bazénů, tělocvičen, apod. Zábava a rekreace jsou tu jednoznačné v popředí.

To je všechno výsledkem mentality tržního hospodářství nejhrubšího druhu. Církve je touto mentalitou hluboce zasažena. A ono to všechno souvisí se základní otázkou poslání Církve na světě. Jestli je tu Církve jen proto, aby prodávala nějaký svůj "výrobek", pak je jistě správné, aby se řídila všemi osvědčenými zákony volného trhu. Pokud se chce měřit se světem, jestli si myslí, že musí se světem soutěžit o pozornost lidí, pak musí žít podle tvrdých zákonů marketingu. Svět má co nabízet a má k tomu nesmírně účinné metody. Jestli si Církve klade za svůj cíl odlákat co největší počet lidí od světských zábav, musí jim nabídnout stejně atraktivní zábavu náboženského charakteru. Tak to vidí dnešní zastánci posledních teorií církevního růstu.

4 ZÁPAS O DUŠI

Co je na tom špatného? Tak především - Církev není na světě proto, aby nabízela alternativní způsoby zábavy. Tím se poníží a zastírá pravý důvod své existence. Nejsme prodáváci, jsme Kristovi vyslanci (2. Kor. 5,20). Apoštol Pavel nám připomíná, že

♦ *známe bázeň před Pánem ... láska Kristova nás váže (zavazuje!) ... jsme novým stvořením ... a na místě Kristově prosíme: Smiřte se s Bohem (v. 11, 14, 17 a 20).*

Dále, namísto aby mega-sbory, o kterých mluvím, konfrontovaly svět s pravdou evangelia Ježíše Krista, propagují ty nejhorší prvky sekulární kultury. Nahrávají lidské touze po zábavě, a znásobují tak přílišný důraz na city, neutralizují lidskou mysl a rozum, dělají z návštěvníka diváka.

Zvěstování Božího slova ke spasení a k osobnímu i společnému duchovnímu růstu má být hlavní náplní shromažďování Církve. Jestli okolní svět vidí Církev jako náboženský zábavní podnik nebo společenský klub, mýlí se Církev svým základním posláním. Jedna věřící sestra to vyjádřila takto:

"Kdy už konečně přestaneme bavit kozly a začneme pást ovce?!"

Početní růst Církve

Nikde v Písmu nečteme o tom, že by se Církev měla snažit přilákat lidi ke Kristu tím, že by jim nabídla křesťanství jako přitažlivou životní alternativu! Na evangelium není nic "alternativního".

♦ *A není v nikom jiném záchrana, neboť není pod nebem jiného jména daného lidem, v němž bychom měli být zachráněni.*

(Skutky 4,12)

Evangelium nemusí být atraktivní ve smyslu "světských atrakcí".

♦ *Hle, kladu na Siónu kámen úrazu a skálu pohoršení ..."* (Řím. 9, 33).

♦ *Nevěřícím je to kámen, který stavitelé zavrhlí ... narážejí, protože jsou neposlušní slova ...*

(1. Petr 2,8)

Evangelium pohoršuje, protože narušuje naši autonomii, konfrontuje naši pýchu, usvědčuje ze hříchu, vede k zásadním životním změnám. Proto se evangelium nedá "prodávat". Ten, kdo se o to snaží, kompromituje pravdu. Církev si musí stále připomínat, že není prodávatelem evangelia, nýbrž zvěstovatelem Pravdy.

Početní růst Církve je samozřejmě součástí Božího plánu s Církví na světě, ale ne za každou cenu. Uvedu citát jistého **George Peterse**, který o početním růstu Církve říká:

"Početní růst může vyvolat klamné zdání. Může se jednat jen o uměle vyvolané hnutí, o jakýsi duchovní 'kulturismus', při kterém skutečný organický růst schází. Mnohá masová hnutí v dějinách nebyla právě ničím jiným. Lidé byli hromadně získáváni pro křesťanství, pokřtěni a přičleněni k Církvi, i když osobně neprožili skutečné pokání a obrácení. Tento přístup k práci evangelia nemá mnoho společného s křesťanstvím Nového Zákona a s Církví biblické knihy Skutků. V mnoha případech je taková expanze křesťanství poznamenána hlubokými kompromisy evangelia. Taková povrchní Církev je pak plná pohanských prvků, pověr a praktik. Dochází k vytváření křesťansko-pohanských společenství."

Nikde v Písmu nečteme nic o tom, že by si Církev a sbory měly stanovit početní cíle s ohledem na růst svých společenství. Apoštol Pavel vidí církevní růst takto:

♦ *Já jsem zasadil, Apollos zalil, ale Bůh dával růst. Tedy ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, nejsou něčím zvláštním, ale Bůh, který dává růst. (1. Korintským 3,6-7)*

Zkušenost ukazuje, že když se Církev soustředí na hloubku služby, Bůh se postará o její šířku. Když nám bude záležet především na duchovním růstu, Bůh způsobí růst početní. Vždyť je to tak logické: k čemu nám je početní růst, když členové našich sborů nejsou

plně oddání Ježíši Kristu? Máme-li vysokou návštěvnost jen proto, že lidi dobře pobavíme, ve chvíli, kdy nebudou s naší zábavou spokojeni, odejdou. Tato skutečnost přirozeně vede k nekonečnému závodění o co nejkvalitnější křesťanskou zábavu v Církvi.

Soudobý církevní pragmatismus, který se propaguje ve velkém, vznikl lidsky vzato, z dobrých pohnutek. Donald McGavran, který je považován za jakéhosi "otce moderního hnutí církevního růstu", si všiml toho, že Církev neroste dostatečně rychle na jedné straně, a na druhé straně si uvědomil, že se vynakládá plno času, energie a finančních prostředků na církevní činnost, která nepřináší žádané výsledky. Jeho poznatky však vedly k názoru, podle kterého se všechna činnost Církve měří úspěšností nebo neúspěšností s ohledem na dosažení vytčených cílů. To, co není úspěšné, musí pryč. Když Církev neroste, děláme něco špatně a musíme vymyslet dokonalejší metodu. McGavranovým žákem je Peter Wagner, kterého jistě už mnozí u nás znají buď z jeho publikací nebo alespoň podle jména. Wagner se neskrývá s tím, že pragmatismus je základ soudobého hnutí církevního růstu. V jedné ze svých knih píše:

"Hnutí církevního růstu kladlo vždycky důraz na pragmatismus, navzdory veškeré kritice. Není to takový druh pragmatismu, který by kompromitoval učení nebo etiku Je to jakýsi 'posvěcený pragmatismus', který nemilosrdně zkoumá tradiční metodologie a programy tím, že klade nepříjemné otázky. Jestliže některý druh církevní práce nedosahuje žádaných výsledků, posvěcený pragmatismus tvrdí, že je tu něco špatného, co se musí napravit."

Wagner sice tvrdí, že "posvěcený pragmatismus" nekompromituje ani biblické učení, ani etiku. Zároveň však bez obalu říká, že "cíl posvěcuje prostředky". *"Co jiného než cíl by mohlo světit prostředky? Jestliže metoda, které používám, dosahuje žádaného*

cíle, je to dobrá metoda. Jestliže žádaného cíle nedosahuje, jak ji mohu ospravedlnit?" Je to pravda, ptáme se? Jistěže není! Nikde v Písmu nenajdeme vybídnutí k tomu, aby si Církev před sebe kladla početní cíle! Moderní hnutí církevního růstu klade před Církev špatný cíl, a proto i metody dosažení tohoto cíle jsou špatné, nebiblické.

Jiný z hlavních zastánců a propagátorů soudobého hnutí církevního růstu, Barna, píše ve své knize **"Církevní Marketing"** toto:

"Je přímo kritické, držíme-li se základního principu křesťanské komunikace; posluchač, nikoli poselství, je srchovaným pánem. Jestliže naše reklama lidi zastaví a přinutí je k zamyšlení nad tím, co říkáme, musíme přizpůsobit své poselství potřebám posluchače."

Co kdyby se takovým pragmatismem řídili starozákonní proroci? Představme si například Jeremiáše, který zvěstoval Boží slovo celých 40 let bez nějaké zvláštní odezvy. Jeho spolupůlčané mu vyhrožovali smrtí, když nepřestane prorokovat (11,19-23). Jeho vlastní rodina a přátelé se proti němu spikli (12,6), nemohl se oženit a zakoušel nepředstavitelnou samotu (16,2), existovala proti němu tajná spiknutí (18,20-23), byl zbit a dán do okovů (20,1-2), přátelé se mu chtěli mstít (20,10), byl neprávem obviněn z toho, že je zrádcem národa (37,13-14), trpěl hladem, byl uvězněn, a kdyby se za něj nebyl přimluvil etiopský pohan, Jeremjáš by býval ve vězení zemřel.

Dovedeme si představit, že by se byl Jeremjáš snížil k pragmatickému způsobu služby? Dovedeme si ho představit, že by změnil konfrontační způsob svého zvěstování? Umíme si ho snad představit, jak organizuje pro lidi zábavu jen proto, aby si ho přišli poslechnout? Slyšíme ho, že se nějak snaží zpopularizovat Boží poselství?

Ani apoštol Pavel se nesnížil ke komerčnímu způsobu zvěstování evangelia. Ve svém prvním listě Korintským píše známá slova:

6 ZÁPAS O DUŠI

- ◆ *Také já, bratři, když jsem přišel k vám, nepřišel jsem vám hlásat Boží tajemství vznešenými slovy nebo moudrostí. Rozhodl jsem se, že nechci mezi vámi znát nic než Krista Ježíše, a to toho ukřižovaného. A byl jsem u vás ve slabosti, v bázní a v mnohém chvění. Mé slovo a má zvěst nespočívaly v přesvědčivých slovech lidské moudrosti, ale v ukázání Ducha a moci, aby vaše víra nebyla založena na lidské moudrosti, ale na Boží moci. (2,1-5)*

Věřícím v Těssalonice píše:

- ◆ *Mluvíme ne tak, jako bychom se chtěli zalíbit lidem, ale tak, aby-chom se zalíbili Bohu, který zkouší naše srdce. Jak víte, nikdy jsme nepoužili lichocení ani jsme nebyli chviliví zisku - Bůh je svědek! Nehledáme ani slávu od lidí, od vás ani od jiných. (1. Tess. 2, 3-6).*

Všechny předkládané metody zvěstování evangelia musíme zkoumat ve světle Písma. Úspěch nemůžeme vždycky měřit početně. Pragmatik nutně kompromituje pravdu, když se řídí jen a jen zákonem úspěchu a neúspěchu podle lidských měřítek. Písmo je jediným objektivním a správným měřítkem veškerého našeho jednání. Početní růst Církve není spolehlivým měřítkem Božího jednání a požehnání. Můžeme mít plný sbor, plný kostel lidí, a přece to může být sbor, kde se nezvěstuje Boží slovo v moci Ducha Božího a v pravdě. Může to být sekta nebo náboženský spolek, kde třeba vůbec není jmenován Ježíš Kristus.

Radikální zastánci soudobého učení o růstu Církve okrádají církev o její prorockou úlohu. Dělalji z Církve populistickou organizaci, do níž se získávají členové a v zájmu získání co největšího počtu členů propagují církevní atmosféru, která má být co nejvíc přátelská, nakloněná nevěřícím lidem, atraktivní pro každého. Takový trend odvádí lidi ze sborů, které jsou věrné Písmu, a odvádí sbory od biblických zásad shromažďování a služby. **George**

Barna by rád viděl Církev jako místo, které by nahradilo místní hospodu, kam by si lidé rádi chodili popovídat u skleničky limonády, kde by se rozebíraly lokální a celosvětové problémy a kde by nějakým způsobem také mohlo zaznít tu a tam evangelium. Církev není lidský výmysl. Církev také není lidským majetkem. Církev není organizace, není to klub, není to čítárna, není to kulturní dům. Církev není nějaké fórum pro nejširší veřejnost. Církev je Tělo Kristovo (1. Korintským 12,27)! Církevní shromáždění jsou určena pro společné uctívání Boha a pro vzdělávání v Božím slově. Nevím, jestli si to dost dobře uvědomujeme, že koncept církevních služeb, která spočívá v tom, že zveme lidi do shromáždění věřících, je poměrně nový. Nic takového nenajdeme v Písmu. Zdá se, že apoštol Pavel vidí návštěvu nevěřících ve shromáždění věřících spíš jako výjímku (1. Korintským 14,23). Prvotní Církev se scházela k "učení apoštolů, ve společenství, v lámání chleba a modlitbách" (Skutky 2,42). Společné scházení bylo především za účelem uctívání a oslavování Boha a ke vzdělání, ke vzájemnému povzbuzení v životě víry. **Evangelizace nevěřících probíhala především mimo Církev, v každodenním životním prostředí jednotlivců.** Pán Ježíš Kristus vyslal učedníky k evangelizaci těmito slovy:

- ◆ *Jděte tedy a učte mémi učedníky všechny národy. (Matouš 28,19)*

Jděte! Církev nemá čekat, až se do kostela nebo do modlitebny dostane nevěřící, aby mu bylo zvěstováno evangelium teprve tam. Evangelizační práce nespočívá v tom, že zveme lidi do shromáždění. Naší povinností je jít do světa, nést evangelium tam, kde lidé žijí a pracují a kde se rekreují. Mám zato, že snahy o co nejatraktivnější bohoslužby v kostelích a modlitebnách jsou výrazem neochoty a nepřipravenosti věřících svědčit o Ježíši Kristu ve světě, na pracovištích, ve školách a na ulicích, v parcích a na koupalištích.

v malých městech a vesnicích. Byl jsem nedávno v jednom shromáždění, kde jsem si nemohl nevšimnout pozoruhodného nápisu. Byl to vlastně takový velký transparent, který visel nad dveřmi, jimiž se vycházelo po shromáždění ven. Bylo na něm napsáno: **PAMATUJ, VSTUPUJES NA MISIJNÍ POLE!** Každý z nás by měl vědět, že ze společného shromáždění Církve vychází ven do světa, který je misijním polem. **Důsledný život víry každého věřícího je sám o sobě světlem a solí tomuto světu.**

Názor, podle kterého marketing patří k růstu Církve, je nebiblický, teologicky nemůže obstát. Je to názor, jehož zastánci tvrdí, že dobře zabalený výrobek se lépe prodává. Zastánci moderních teorií církevního růstu tvrdí, že totéž platí v Církvi, ve službě evangelia. Takový názor na jedné straně naprosto odporuje biblickému učení o svrchovanosti Boží v otázce spasení člověka a na druhé straně ponižuje nevěřícího, který jakoby neviděl za lákavý obal nabízeného "zboží". A zároveň se tím evangelium ponižuje na úroveň zboží, čímž jednoznačně není!

Když uděláme z evangelia zboží, lidé si také budou myslet, že prostě mohou jít do Církve "na nákup". Budou-li "cítit potřebu" slyšet Boží hlas, zajdou si do kostela. A jestli jim jedna církev nebude vyhovovat, zajdou do jiné, kde je "kvalitnější zboží" nebo "zboží, které jim vyhovuje víc". Následování Ježíše Krista? Urážka kříže Kristova? Poslušnost Božího slova? Čistý morální život? Pokání? Změna života? To je vedlejší. Hlavně, když se tam "dobře cítím". Slyšíme ještě dnes vůbec volání apoštola Pavla:

- ♦ *Ale jak mohou vzývat toho, v něhož neuvěřili? A jak mohou uvěřit v toho, o kom neslyšeli? A jak mohou slyšet bez toho, kdo hlásá?*
(Římanům 10, 14).

Sborový růst, stejně jako růst celé Církve - jak po stránce duchovní, tak po stránce početní - je dílem svrchova-

ného Boha, není to zásluhou žádné strategie, žádné metody, když sbor roste. My se chceme a musíme spokojit s věrným a pravdivým zvěstováním Božího slova, a Pán se postará o růst, stejně jako tomu bylo v prvotní Církvi:

- ♦ *A Pán denně přidával k jejich společenství ty, kteří byli zachraňováni.*
(Skutky 2, 47)

V dubnu 1889 měl Charles Spurgeon jedno ze svých posledních kázání, ve kterém znovu důrazně varoval před zesvětštěním Církve. Řekl v něm mimo jiné toto:

"Kde je dnes svatost Boží Církve? Nemá snad být svatost Církve měřítkem jejího vlivu ve světě? Kdyby byli všichni, kdo se hlásí ke Kristu, skutečně Jeho, posvěcení Božím Duchem, ve svém každodenním životě doma i v zaměstnání, Církve by se znovu stala mocnou silou v tomto světě. Boží svatí se právem mohou rmoutit nad nedostatkem duchovnosti a svatosti v Církvi. Jiným na tom vůbec nezáleží. Já to však vidím jako projev smrtelného malomocenství."

Bůh i nás dnes vyzývá slovy apoštola Pavla:

- ♦ *Milovaní, očistěte se od každé poskvrny těla i ducha, dokonávajíc své posvěcení v bázni Boží.*
(2. Korintským 7, 1)
- TWR - Ota Vožeh, EVANGELIUM -

O SEKTÁCH

"Zajímají mne učení různých sekt a ráda bych si o nich něco přečetla, nebo se o nich něco víc dozvěděla a konfrontovala s Bibli, v čem mají a nemají pravdu. Mám ale strach, že bych některé z nich mohla díky tomu zájmu propadnout. Co si o tom myslíte vy?"

Chceme-li tazatelce odpovědně poradit, musíme si nejprve odpovědět na otázku, co vlastně je sekta. Samozřejmě pojem není jednoduchý. Ronald Enroth, jeden z autorů knihy "Za novými světy" (s podtitulem

8 ZÁPAS O DUŠI

"Průvodce sektami a novými náboženstvími" vydal Návrat domů) definuje sektu ze tří hledisek:

1. Populární hledisko
2. Sociologické hledisko
3. Křesťanské hledisko

ad 1. Populární hledisko

je hledisko obyčejných lidí, tak jak se průměrný člověk, především na Západě, staví k jednotlivým náboženstvím a k jednotlivým náboženským skupinám. Toto hledisko je ovlivněno tím, že v západní společnosti jsou ustáleny především židovsko-křesťanské normy a hodnoty. A tak srovnávají obyčejní lidé nové náboženské skupiny právě s těmito ustálenými normami a s těmito skupinami.

ad 2. Sociologické hledisko

zkoumá sekty z trochu jiných pozic. Přemýšlí nad vztahem náboženských skupin či společností k převažujícím kulturním a společenským skutečnostem, tedy k tomu, jak se staví tyto skupiny ke společnosti. Definice vypadá asi tak, že tyto malé skupiny se od společnosti oddělují, oddělují se od společnosti přijatých konvencí a příklánějí se ke zcela odlišným pojetím toho, co je skutečné, možné a morální.

ad 3. Křesťanské hledisko

Křesťanské hodnocení pojmu "sekta" je odlišné od těchto dvou předchozích. Většina teologických definic sekty je založena na tradiční křesťanské věrouce. Definice z knihy "Za novými světy" říká, že "sekta je jakékoliv náboženské hnutí, které je organizačně odlišné a má učení či praktiky, které odporují učení a praktikám zjeveným v Písmu, jak ho vykládá tradiční křesťanství, reprezentované katolickým a hlavními protestantskými denominacemi, a jak je vyjádřeno v prohlášeních typu „Apoštolské vyznání“."

Zkusme však přemýšlet nad významem pojmu sekta z hlediska zcela netradičního, totiž z hlediska biblického. Slovo "sekta" je totiž slovo, které se vyskytuje v Bibli. Je překladem řeckého slova *hairesis*, což znamená

určitou výběrovou skupinu, náboženskou nebo filozofickou školu, stranu, frakci, názor a teprve později sektu či kacířství.

Je velice zajímavé sledovat výskyt tohoto slova v Novém zákoně. Ve Skutcích 5,17; 15,5 a 26,5 je tímto slovem označena strana saducejů a farizejů, což byly v té době částečně politické a částečně náboženské strany. Vidíme, že význam tohoto slova je zcela neutrální a věcný.

Ve Skutcích 24,5 je apoštol Pavel označen za vůdce sekty nazarejců. Zde už cítíme ve významu slova hanlivý příděch. Pavel prý vyvolává nepokoje a pokusil se dokonce znesvětit chrám. Apoštol polemizuje s tímto názorem ve 14. verši a říká, že co Židé nazývají sektou, tedy co definují negativně, je ve skutečnosti službou Bohu a potvrzuje Zákon a Proroky. Slovem *hairesis* označili Židé křesťany v knize Skutků ještě v 28,22: římská Židé se ptají Pavla, jaké je jeho smýšlení, neboť o jeho straně (sektě) už mnoho slyšeli. Jak vidíme, křesťané a následovníci Krista byli Židy označováni za sektu.

Slovo *hairesis* se ovšem vyskytuje v Novém zákoně ještě třikrát: v listech apoštola Pavla a Petra. Je to v 1K 11,17-19; Ga 5,20 a v 2Pt 2,1. Je zajímavé, že při čtení textů v tom pořadí, v němž jsme je uvedli, můžeme sledovat vznik a vývoj sekt.

- 1. Korintským 11,17-19:

Apoštol Pavel zde mluví o roztržkách ve sboru:

♦ *Když toto přikazují, nechválím, že se scházíte spíše k horšímu než k lepšímu. Především slyším, že jsou mezi vámi roztržky, když se scházíte ve sboru, a z části tomu věřím. Neboť musí být mezi vámi i různé skupiny (sekty, hairesis), aby se ti osvědčení stali mezi vámi známými.*

Z uvedeného textu je jasné, že sekty mají původ v osobních vztazích, jak o tom vlastně píše značná část 1. listu Korintským. Osobní problém nějakého člověka se může stát příčinou vzniku

sekt. A pokud známe životopisy např. Ch.T. Russella, Smithe, Moona a dalších, vidíme, jak Bůh ve svém slově velmi dobře předpověděl budoucí události. Jak Pavel píše, Bůh dopouští vznik sekt, aby se stali zjevnými ti, kteří jsou věrní.

- Galatským 5,19-21:

Pátá kapitola má dva seznamy: prvním seznamem jsou skutky těla, druhým seznamem je ovoce Ducha. Ve skutcích těla je uvedeno mj. modloslužba, čarování, nepřátelství, svár, žárlivost, hněvy, strasti, rozdělení a sekt. Je to zajímavé, zvláště když přemýšlíme nad významem slova "tělo". Podle listů Koloským a Galatským je tělo nejen oním "tělem hříchů", jež je nepřátelské Bohu a Božímu myšlení, ale je to i jakákoliv aktivita a snaha člověka, která pramení v domněnce, že je schopen se polepšit, hřích v sobě potlačit, nějakou svou činností se Bohu přiblížit, stát se svatějším, čistším a pod. Pojem "tělo" v sobě tedy skrývá i lidskou pýchu a domýšlivost. Sekty jsou důsledkem takového myšlení, myšlení těla. Jakmile člověk zapojí sebe a své JÁ, nese jeho činnost pečeť hříchů a jeho hříšné individuality. Sklon k vytváření sekt nalézáme všude tam, kde není na prvním místě Bůh, kde nevládne Duch Boží, ale kde se chce uplatnit člověk. Zde může mít mnoho prostoru Satan.

- 2. Petr 2,1-3:

Tento text nám ukazuje ve velmi důkladném prorockém pohledu podstatu sekt:

- ♦ *V lidu se však také objevovali lživí proroci, jako i mezi vámi budou lživí učitelé, kteří budou tajně zavádět zhoubná kacířství (neboli hairesis) a Panovníka, který je vykoupil, budou zapírat. Tím na sebe uvedou rychlou záhubu. A mnozí budou následovat jejich výstřednosti a cesta pravdy bude kvůli nim v opovržení. Z hrabivosti budou z vás těžít podvodnými slovy. Ale jejich odsouzení odedávna nezahálí a jejich zhoubu nespí.*

Tento text ještě odhaluje něco o zakladatelích sekt - falešných učitelích. Jde jim o jedno: chtějí na svých svedených následovnicích vydělat. Žel, že to ubohým obětím těchto svůdců zřídka kdy dojde. V tomto textu jsou sekty označeny jako zhoubné; vedou do věčného zahynutí. Vůdci sekt zapírají Pána, který je vykoupil. Neuznávají jeho jedinečnost, neuznávají jedinečnost jeho obětí. Sekty budou populární. Mnozí budou následovat falešné učitele, takže do sekt se pohrne řada lidí a cesta pravdy bude kvůli nim v opovržení.

Nepopisuje tento text dnešek? Není to přesná charakteristika onoho obrovského podvodu, jehož hlavním motorem jsou peníze a sebeuplatnění?

Jak odpovědět na otázku ženy, kterou jsem uvedl na začátku? Má smysl zabývat se sektami, zkoumat jejich učení? Odpovídám jednoznačným NE! Proč bych se měl zabývat dílem Božího nepřítele? Nejsem-li specialista, duchovní pastýř, který do kontaktu s učením sekt přichází v rámci své "pracovní náplně" na Božím díle, zbytečně bych se špinil.

Možná, že stojí za to se místo sektami zabývat něčím jiným: a to Pánem Ježíšem Kristem. Proč? Především proto, že Ježíš Kristus je stálý, neproměnný, nezávislý na čase. Ježíš Kristus je osobnost, která se nerealizuje pro sebe a kvůli sobě, kvůli vlastní slávě, kvůli penězům. Ježíš Kristus je osobnost, která přišla na tento svět především proto, aby splnila Boží vůli. A touto Boží vůlí bylo vykoupení, záchrana hříšníků. A mezi tyto hříšníky jsem patřil i já, patřil mezi ně každý z našich čtenářů - i ona tazatelka. Jestliže nebudeme očištěni Kristovou krví, jestliže nepřijmeme jeho samého za svého osobního Spasitele, potom bude naše cesta stejná jako cesta těch, kteří uvádějí na světlo "sektu zatracení". Čeká nás Boží soud a spravedlivý trest. Boží slovo ale říká, že jsme z milosti spaseni skrze oběť Pána Ježíše Krista.

Je mi líto, že mnozí lidé upadli do spárů sekt. Existuje dnes řada aktivit (světských i církevních), které se snaží lidem v zhoubných kultech a sektách pomoci. Žel, velmi často tito "zachráněni" lidé sice vyváznou ze spárů sekty, ale k živému Kristu je už nikdo nevede. A tak tyto společnosti pro výzkum sekt - přes všechnu pozitivní práci, kterou dělají - vlastně převádějí lidi z jedné Satanovy strany do druhé. Upřímně řečeno: je to úplně jedno, jestli půjde člověk do pekla jako člen sekty nebo jako dobrý a ctihodný občan. Pouze krev Krista Ježíše dává opravdovou svobodu, neboť pouze ona nás očišťuje od každého hříchu, i od hříchu zvaného *hairesis*.

- Petr Vačura -

JE MORÁLNOST DOSTAČUJÍCÍ?

Ještě před sto lety se dalo říci, že v zemích, kde hrálo křesťanství nezanedbatelnou roli, byl pro většinu lidí prvořadý osobní vztah s Bohem. Představy o správném životě byly založeny na Bibli a dobré skutky věřících byly motivovány vírou v Boha.

Později nastaly změny. Boží existence nebyla otevřeně popírána, ale důraz a smysl dobrých skutků se postupně přesouval do oblasti morálky a etiky. Biblické zázraky začaly být zlehčovány nebo popírány. Vyznávání víry a shromáždění věřících sloužily svému účelu v minulosti, ale teď, se vzrůstajícími znalostmi, je víra založená na osobní zkušenosti s Bohem už nepotřebná. Člověk přestal být motivován Božími zákony ke správnému životu. Bázeň před Hospodinem byla nahrazena vzděláním a novodobou filosofií, jejím hlavním smyslem se stala osobní spokojenost. Tento myšlenkový zvrat začal někdy na začátku století s příchodem "osvícenství". Jaké to mělo důsledky? Stačí se podívat kolem sebe a na současnou situaci světa!

Co se stalo s lidskou společností od chvíle kdy "odborníci" na vzdělání a ideologii rozhodli, že člověk bude žít jenom chlebem, že může být vychován, aby nehřešil, a vzdělán natolik, aby poznal, že válka je šílenství? Nastal největší zmatek v dějinách lidstva!

Abyste mohla morálka přežít, musí ji předcházet duchovnost. Mravný člověk musí nejdříve patřit Bohu, aby mohl být opravdově mravný. Opravdu kvalitní lidská společnost bude v prvé řadě hledat a velebit Boha a Jeho Syna, Ježíše Krista. Jestliže vám to zní otřepaně, zamyslete se nad historií. Například v historii izraelského národa, stejně tak jako v historii starého Řecka a Říma, je tato skutečnost naprosto zřejmá. Všichni měli příkladné morální zásady, vzorné etické zřízení, výtečné pojetí zákonů a spravedlnosti, ale bez duchovních hodnot se ocitli v naprostém morálním úpadku.

Naopak, nedávná historie nám ukazuje, že duchovní probuzení vřdycy vedlo k morálnímu a intelektuálnímu obrození a celkovému zlepšení stavu společnosti.

Do jaké míry je křesťanské myšlení potlačeno, do takové míry sahá morální a intelektuální úpadek. Když se lidé rozhodnou, že budou žít podle pravidel, které si sami určí, lidská společnost upadá. Emil Brunner, švýcarský bohoslovec, poznamenal:

Citění pro to, co je osobní a lidské, což je ovocem víry, může nějaký čas přežít zánik kořenů, ze kterých vyrostlo, ale ne příliš dlouho. Zpravidla se náboženský úpadek projeví ve druhé generaci formalismem a ve třetí generaci rozkladem a úplným zhroucením morálky. Samotné humánní citění bez víry nikdy historicky neobstálo. Humanismus trvající delší čas nakonec přinese celkové odlidštění. "Vino života bylo vylito", zůstane jen sedlina.

Brunner měl pravdu. Hodnotná lidská společnost musí spočívat celým srdcem na víře ve spasení Ježíšem Kristem a na Božím slově - Bibli.

I světská historie to dosvědčuje. Každý pokus upevnit morálku bez Ježíše Krista a bez Božího slova končí katastrofou. Když se lidé povyšují, skončí v ponižení. Apoštol Pavel to vyjádřil v dopise k Římanům 1,22:

♦ *Vydávající se za moudré, jsou učení blázní.*

Přirozený člověk si vždy představoval, že Bůh ho chce omezovat, že mu nedovoluje použít všech sil a schopností. Pod vlivem tohoto mylného pojetí svobody se člověk bouří proti Bohu a Jeho ustanovením. V posledních letech většina tak zvaných "hnutí za osvobození" není nic jiného, než odpor k Božím zákonům. Když si ženy snaží přisvojit jinou úlohu než jim dává Bible, nazývají to "rovnoprávnost žen". Když volnomyšlenkáři veřejně a v tisku užívají řeč, která odporuje biblické úrovni slušnosti, nazývají to "hnutí za svobodu slova" - svoboda v myslích přirozeného člověka tedy znamená únik od křesťanských ideálů. Morálka se stává protikladem toho, čeho se člověk bojí.

Všimlí jste si, kolik lidí dnes říká, že válka je "nemorální", ale stejní lidé žijí pohodlně v rouhání, oplzlostech, tolerují nevěru, pornografii atd.? Důvod je ten, že neberou v úvahu morálku ve světle Boží svatosti. Ovšem, my všichni souhlasíme s tím, že jsou okolnosti, kdy je válka nemorální, ale někdy je větší nemorálnost nebojovat, než vstoupit do boje. Bez válek by lidské pokolení nevědělo, co je to "svoboda" a demokracie. Známé případy, kdy válka je určena Bohem jako jeden ze způsobů podporování zákonů. Většina lidí by byla rozhořčena, kdyby bylo spácháno zvěrstvo a zločin nebyl potrestán a svědci by odmítli zavolat policii nebo ohlásit zločin; ale titíž lidé se děsí, když armáda zasáhne tam, kde národ nebo část národa je ohrožena krveprolitím ze strany vnitřního nebo vnějšího nepřítele. Lidé mají zmatené představy o morálce. Zdá se, že morálka je pro ně to, co si sami přejí.

Skutečností je, že lidé žijící ve hříchu nevědí a nemohou vědět, co je morální a co ne; důvod je prostě ten, že neznají žádnou autoritu. Zůstáváme ve stavu ztracenosti, protože jsme odhodili Bibli jako své vodítko. Lidé neustále slyší, že mají být dobří, ale zároveň pořádně nevědí, co to znamená. Nedostatek morálního a etického zákonodárství se projevuje všude kolem nás, dokonce i v soudnictví. Zůstává otázka, proč vlastně máme být dobří, co nebo kdo nás má motivovat? Pokud je morálka samoúčelná, pak jediný způsob, jak ji můžeme posoudit, je intelektem, tak jak to vyhovuje rozumu. Pokud založíme morálku, slušnost a své názory, jak by věci měly být, jenom na lidském rozumu, máme jen lidské mínění, a to nepředstavuje autoritu. Kdy konečně pochopíme co "dobro" znamená? Pokud morálka a slušnost je pouze věcí osobního názoru, pak vůbec žádná autorita neexistuje, protože názor jednoho je stejně platný jako názor druhého.

To celkem výstižně shrnuje stav dnešní lidské společnosti. Odhodili jsme knihu, která nás vedla. Není divu, že se potácíme ode zdi ke zdi, podle toho, jak s námi manipulují lidé, kteří věří, že jsou zákonem sami sobě.

Izrael se dostal do řady obtíží, když, jak čteme v knize Soudců 21:25, *každý dělal to, co se mu zdálo být správné v jeho očích*. Totéž dnes děláme my a říkáme tomu svoboda. Ze zkušeností by nám mělo být jasné, že bystrý rozum naplněný fakty není základem morálky, ba ani její zárukou. Ti, kteří si myslí, že myšlení a chování bez morálních a etických předpokladů může pomocí evolučních principů změnit život, měli by číst noviny, životopisy a paměti. Není pochyby o tom, že v minulosti patřily nejbystřejší myšlenky rebelům a revolucionářům, kteří měli sklony ke zradě, a těm, kteří odporovali morálním zásadám, na kterých stála tehdejší civilizace. Kolik vynikajících lékařů může svědčit o zhoubných následcích

hříchů proti tělu a při tom sami jsou otroci těchto hříchů? Známost sama o sobě nestačí. Pravděpodobně jste slyšeli, že život člověka bez Boha je existence bez cíle, ale uvědomujeme si, že takový člověk je ztracený? Každý kdo postrádá duchovní zaměření, je ztracen, ale může být zachráněn. Zamyslete se nad tím. Ježíš prohlásil:

- ♦ *Syn člověka přišel, aby hledal a zachránil to, co bylo ztraceno.* (Lukáš 19:10)

SNY O ŠTĚSTÍ

Před nedávnem jsem zahlédla v televizi reportáž z jedné místní přehlídky krásy. Reportér zpovídal soutěžící dívky, jak si představují svůj budoucí život. Většina z nich si při své kráse a mládí nedovedla představit, že by měla chodit celý život do zaměstnání jako jejich matky. O manželství, rodině, dětech nepadlo ani slovo. Každá z krásných dívek měla představu, že ke svému štěstí potřebuje pěkný dům, auto lepší značky, exotickou dovolenou, dostatek peněz, aby nemusely počítat s každou korunou.

Vůbec neříkám, že je na podobných snech něco špatného, ale zůstává otázka, jak toho dosáhnout? Je možné získat štěstí jen pro pěkné oči, krásnou tvář a dokonalou postavu? Mezi těmi, kdo dosáhli úspěchu a bohatství je přítomna často prázdnota, která je vede do hlubin opakovaných zklamání, depresí a nešťastných existencí.

Občas se mi dostanou do ruky časopisy, které normálně nečtu ani nekupuji. Na první pohled mě překvapila nápadná podobnost grafické úpravy; barevnost a formát časopisů Katka, Bravo a Story. Ačkoliv je každý z nich zaměřený na jiný okruh a generaci čtenářů, nebo raději čtenářek, byly si navzájem podobné vzhledem i obsahem, jako vejce vejci. Citát: *Jsem pět let vdaná, ale mám přítelkyni, s níž prožívám milování, bez kterého nemo-*

hu žít. Manžela nechci opustit, mám ho ráda; ... Moje matka se rozvedla, teď spím s jejím novým manželem. Nemohu se dočkat chvíle, kdy to praskne. Pomstím se jí za rozvod; ... Paní učitelka se miluje se svým žákem, prožívají strach a vzrušení; ... AIDS - třidvacetiletá svobodná matka sedmiletého syna se nakazila AIDS od narkomana. Proč jsem byla tak důvěřivá? Kdybych neměla syna, vše bych ukončila.

Jak vidět, manželství a věrnost jsou dnes pro mnohé ženy a dívky prázdnými pojmy. Smutnou skutečností zůstává, že růžové životní sny se vyplní málokomu. Žijeme ve společnosti, která inzeruje štěstí prostřednictvím vábení materiálního světa luxusu a sexuálního vzrušení. Jsou takové touhy skutečnou cestou ke štěstí? V knize Přísloví můžeme číst:

- ♦ *Někdy se člověku zdá cesta přímá, ale nakonec přivede všelijak k smrti.* (14:12)

MUŽ NA CELÝ ŽIVOT

Amerika má nový bestseller a miliony žen dychtivě hlítají knihu s názvem "Umění najít muže na celý život". Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o světsky naprosto revoluční pohled na vztahy mezi mužem a ženou. Pravdou však je, že ani v mezilidských vztazích neobjevíme nic nového pod sluncem. Je pravda, že za sexuální revoluci může do jisté míry objev antibiotických a antikoncepčních přípravků, ale jako všechny předchozí revoluce, nepřinesly očekávanou odměnu za novátorství.

Tvrzení, že vztah mezi chlapcem a dívkou, mužem a ženou by nikdy neměl být prostředkem zábavy, špásování či intimního přátelství, zní téměř puritánsky. Důvěrná, ne intimní přátelství jsou určena jen stejnému pohlaví. Kdo tyto meze překračuje, vydává sám sebe v nebezpečí, že ve slabé chvíli podlehne pokušení, které může být osudné.

Podívejme se na několik dalších zásad, které autorky vřele doporučují a dovolím si je okořenit troškou biblické moudrosti. Ve světle sexuální revoluce a naší současné etiky, morálky a zvyklostí jsou tyto americké rady vskutku nečekané.

1. Nikdy neoslovujte muže první

Ženy by neměly brát věci do vlastních rukou. Měly by spolehnout na zákon přírody, ten jasně stanoví: sameček usiluje o samičku. Žena, která osloví muže první, zasáhne do přirozeného běhu možných budoucích vztahů. Tím, že sama muže osloví, dává mu najevo, kdo má o koho zájem. Žena vyzývá a muž přijímá. Naopak vztah, který je založen na přírodních zákonech je přirozenější, než ten, který nerespektuje role mužů a žen.

Pamatujeme, že příroda a vše živé, podléhá Božím zákonům, stejně jako celý vesmír a vše co je v něm. U většiny zvířat probíhá složitý namlouvací rituál. Namlouvací rituál mezi lidmi se však změnil natolik, že stačí letmé setkání, gesto a nejen flirtování, ale i namlouvání, jde stranou. Místo zodpovědného rozhodování dochází ke zkratovému jednání. A jaký je výsledek? Dopadneme hůř, než kdybychom si chtěli natrhat nezralá jablka. Pokud opadne přirozená zdrženlivost, opakované náhodné známosti utlumí pocit morální zodpovědnosti, citového prožitku a jediným přínosem není kvalita vztahu, ale kvantita nezralého a zcela znehodnoceného ovoce. Prvotní zákony partnerských vztahů najdeme v knize Genesis.

♦ *I řekl Hospodin Bůh: "Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou".*
(Genesis 2:18)

Další "revoluční" rada ženám:

2. Nikdy nepřijímejte schůzku na poslední chvíli.

Dnes je zcela běžné, že ženy odpovídají kladně na jakékoliv pozvání. Stačí

zvednout telefon, ale ani ten ženy nepoužívají moudře. Telefon by nikdy neměl sloužit ke sdílení podrobností a osobních intimností. Varujte se žvanění. Po telefonu toho o sobě povíte více, než je třeba. Telefonní upovídánost je neosobní a někdy příliš rychle povíte právě to, co nakonec muže odradí. Nespěchejte a nemluvte zbytečně. Nedočkává žena nedá muži příležitost, aby schůzku připravoval jen pro vás, aby přemýšlel, kam spolu půjdete, co dělat společně, abyste prožili chvíle, které nejsou zaplněny náhražkami povrchní zábavy. Nechte iniciativu muži, žádný muž neoceňuje ženinu pomoc nebo radu! To, že žena za muže přebírá iniciativu, vlastně muži říká - neumiš to, dovol, já ti pomohu. Emancipovaná (zmužštělá) žena každého normálního muže odradí a v horším případě staví nezdravé základy budoucího vztahu. Mužova sebedůvěra je pak podlomena a žena v něm vidí slabocha. Proto se tolik mužů žen bojí a ženy jsou stále iniciativnější v navazování známostí. Stoprocentní muž péči dává a žena přijímá a opětuje. Bible mužům radí:

♦ *Muži, milujte své ženy, jako si Kristus zamiloval církev a sám se za ni obětoval.* (Efezským 5:25)

3. Jak se chovat na první schůzce?

Na prvních schůzkách má být žena neosobní, ale pozorná. Své city nedávejte hned najevo. Nespěchejte, naslouchejte. Říká se, žena je ucho, muž je oko. Muž si má ženu namlouvat, ne obráceně. Dejte dostatek prostoru pro ucho i pro oko. Nechte si dostatek času k namlouvání a poznávání, jen čas prověřit, zda má vztah nějakou budoucnost. Mějte odvahu schůzku ukončit v pravý čas; raději dříve než později. Nejistota a nedůvěra tropí hlouposti a zakrývání rozpaků odhaluje další slabosti.

Žena, která bere svůj osud do vlastních rukou, upírá muži iniciativu a zodpovědnost do té míry, že v mnoha

14 ZÁPAS O DUŠI

manželských není mužovou pomocnicí, ale nádenicí. Žádný muž, který je ve vleku ženy, není partner, kterého si žena přeje, kterého bude obdivovat a milovat.

4. Jak dál?

Pokud jste se svým partnerem našli společné zájmy, objevili hlubší sympatie a je vám spolu příjemně, musíte se rozhodnout, zda je to perspektivní vztah, který může vést k manželství. Muž, který má o ženu zájem, projevuje náklonnost mnoha způsoby. Jaká očekávání žena splní, by mělo být vždy rozhodnutím ženy. Schůzku přijímá žena; schůzku ukončí žena. Pokud ženě na muži opravdu záleží, bude míru intimních vztahů určovat ona.

5. Společná domácnost, nebo život na zkoušku?

Život na hromádce se stal tak běžný, že navrhovat něco jiného je pro mnoho lidí nepřijatelné. Platí všeobecně rozšířený názor, že jen životem ve společné domácnosti poznáte, zda se k sobě skutečně hodíte.

Pokud si někdo namlouvá, že je lepší se ujistit o mužově lásce nebo o ženiných schopnostech coby dobré hospodyně, je to omyl. Věřte, muž vás buď miluje a vezme si vás, i když neumíte uvařit ani čaj. Na druhé straně můžete být sebelepší hospodyně a kuchařka, a muž se bude svatbě všelijak vyhýbat. Jeden z nejistoty, jiný z vypočítavosti. Ve vlastním zájmu dívky a ženy je - společná domácnost - ano, ale až po svatbě.

- kas - zpracovala podle 100+1 ZZ

OSVOBOZUJÍCÍ SÍLA KŘÍŽE

Reportéři amerického večerního televizního zpravodajství natáčeli rozhovor s mladou dívkou, která se živila prostitucí. Dívka nebyla příliš sdílná. Její vzhled a oblečení bylo provokující. Na otázku reportéra odpovídala sebe-

vědomě a úsečně, že nedělá nic mimořádného, vždyť nejstarší řemeslo má své místo i dnes. Během rozhovoru si reportér všiml, že má dívka na krku zlatý křížek. "Vidím, že máte na krku křížek", pokračoval reportér, "jste věřící?" Kamera zabrala hrdlo dívky a křížek rázem zaplnil střed obrazovky. "Ne, ne", reagovala dívka, "nejsem vůbec nábožensky založená". "Proč tedy nosíte křížek?" Nastala chvíle ticha a potom dívka řekla: "Jako dítě jsem věřila v Boha, ale to bylo již dávno. Křížek je jen památka."

Kříže a křížky v mnoha provedeních nosí především mládež. Někteří lidé nosí křížek pro štěstí nebo jako vzpomínku. Kdo si uvědomuje, že právě kříž je klíč k víře, která otevírá zavřené dveře, aby mohl člověk vstoupit do Boží přítomnosti?

Věřící i nevěřící lidé nosí na krku křížky, stalo se to módou; církve vztyčují kříže i ukřižovaného Krista v katedrálách, patří to k tradici i výnosnému obchodu; starožitnictví nabízí sběratelům kříže s ukřižovaným Kristem. Říkáte si, kříž je ozdoba, umělecký předmět a pro někoho i symbol víry, co je na tom špatného? Nic, jen snad to, že mnozí zapomínají, že Pán Ježíš Kristus nezemřel v katedrále mezi svícemi, ale mezi dvěma lotry na veřejném popravišti. Zapomínají, že Pán Ježíš Kristus byl pohřben a třetího dne vstal z mrtvých. Proč zůstává jeho tělo na kříži? Nikdy nesmíme zapomenout význam kříže, na kterém zemřel Syn Boží, aby zachránil člověka od věčné záhuby. Člověk, který v katedrálách vnímá před křížem jen klid a mír vznešené atmosféry a není zastíněn křížem, na kterém umíral náš Pán a Spasitel, prožívá sebeklam. Kdo z uživatelů symbolu kříže si uvědomuje, že právě na kříži místo mezi dvěma lotry patřilo nám?

♦ Já však se za nic nechci chlubit ničím, leč křížem našeho Pána Ježíše Krista, jímž je pro mne svět ukřižován a já pro svět. (Galatským 6:14)

VLIV ŽENY

Kdosi moudrý prohlásil, že "ruka, která hýbe kolébkou, hýbe celým světem". Měl pravdu. Vždyť to, co dítě vnímá v nejtěplejším dětství, co přijme v prvním roce svého života, zůstane už navždy základem jeho osobnosti. A to je doba, kdy je vydáno na milost a nemilost matce; doba, kdy ovzduší domova pevně fixuje budoucí způsob chování. Tehdy se do podvědomí ukládá vztah muže a ženy na modelu otce a matky a jejich vzájemného chování.

Dříve než jsem začala ostře vnímat zvrácený vztah mužů a žen v současné době, kde místo muže-dobyvatele hraje hlavní roli žena-svědčyně, otřáslu mnou některá místa ze stránek Písma. Tohle vidí Izajáš někdy v 8. století před Kristem:

- ◆ *Dcery sijnónské se vypínají, chodí s pozdvíženou šíjí, svůdně hledí, cupitavě chodí, na nohou jim chřestí nákotníky. Panovník proto zachvátí téměř dcer sijnónských prašivinou, Hospodin obnaží jejich spánky. V onen den odejme Panovník okrasné nákotníky, náčelky a půlměsíčky, náušnice, náramky a závojíčky, čelenky a řetízky, stužky, talismany a amulety, prsteny a nosní kroužky, slavnostní roucha a přehozy, šátky a vácčky, zrcátka a košílky, turbany a řízy. Stane se, že bude místo balzámu hnis a místo pásu smyčka, místo pracných účesů lysina, místo skvostného roucha žiněný pás a vypálené znamení místo krásy. Tvou mužové, Sijóne, padnou mečem a bohatýři v boji. Rmoutit se a truchlit budou sijnónské brány, o vše připravený bude sedět na zemi.* (Izajáš 3, 16-26)

A tohle je tři tisíce roků starý postřeh moudrého Šalamouna, který sám na ženách ztroskotat a zapříčinil tak rozpad izraelské říše:

- ◆ *Cizí žena se lísá svými řečmi, opouští druhá svého mládě a na smlouvu*

Boha svého zapomíná. Propadla smrti i se svým domem, její stopy směřují do říše stínů. Nikdo z těch, kdo k ní vcházejí, se nevrátí, stezek života nedosáhne. (Přísloví 2, 16-19)

Žena, která byla stvořena jako pomoc a požehnání pro muže, se stala jeho záhubou, příčinou pádu. Jen ji sledujeme na stránkách Bible i kolem sebe, v dějinách i v přítomnosti, tu chytračku, která manipuluje muže na zlé cesty: **Sára**, která vnutila Abrahamovi svou egyptskou otrokyni a zkomplikovala tak až po dnešek přes potomky Izmaele život národa, který vzešel ze syna zaslíbení Izáka. **Rebeka**, která podnítila svého syna Jáko k podvodu a do smrti jej už neuviděla, protože místo aby se mohl ujmout dědictví, musel prchat před svým oklamaným bratrem. **Ráchel**, skrývající pod sedlem modly, se nemohla stát matkou vyvoleného Judy, **Dina**, příčina krvavé lázně... Obludná vražedkyně **Jezábel**, žena samařského krále Achaba, která vrhá svůj stín až k posledním dnům v ženě, o níž vyvýšený Pán praví, že

- ◆ *se vydává za prorokyni a svým učeníím svádí moje služebníky ke smilstvu a k účasti na modlářských hostinách. Dal jsem jí čas k pokání, ale ona se nechce odvrátit od svého smilstva. Hle, sešlu na ni nemoc a do velikého soužení uvrhnu ty, kdo s ní cizoloží, jestliže se od jejích činů neodvrátí, a její děti zahubím. Tu poznají všechny církve, že já vidím do nitra i srdce člověka a každému z vás odplatím podle vašich činů.* (Zjevení 2, 20-23)

Šikmá dráha začíná už od kolébky. Malá parádnice je středem pozornosti. Pobaveně se smějeme jejím "úspěchům", když se začíná batolit mezi ostatními, dorostenku nebrzdíme v přesvědčení, že jejím úkolem mezi kamarády je okouzlovat a dobývat. Jak aktuální je Izajášův popis dcer sijnónských a jak se hodí i na ty naše české! Víme, o čem mluvíme. Mám dvě dcery a

tři vnučky a sama jsem ve výchově nadělala spoustu chyb. Hrozným důsledkem je pak záhuba rodiny i národa, jak jsme to četli ve všech citovaných oddílech:

Izajáš: *"Tvoji mužové padnou mečem a bohatýři v boji."*

Šalamoun: *"Propadla smrti i se svým domem."*

Pán Ježíš: *"Její děti zahubím..."*

Vím, není snadné plavat proti proudu. Křesťanská výchova, která má naše dcery vrátit zpět ke stvořitelskému pořádku, nebude populární, dokonce ani u našich dcer. Budeme potřebovat velkou míru Boží moudrosti a lásky, abychom Boží obraz ženy učinili našim dcerám žádostivým, aby samy o jeho naplnění ve svých životech usilovaly. Znamená to především, aby život křesťanských matek byl z nitra proměněný Duchem svatým tak, aby jejich příklad se stal pro dcery tělesné i duchovní následování hodným.

Ovšem etika není především záležitostí vnějšího projevu. Začíná v srdci. Není křesťanské etiky bez znovuzrozeného srdce. Jen obnovené srdce proměňuje chování. Apoštol Pavel píše do Říma:

♦ *Nepřipůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé. (Římanům 12,2).*

A žalmista opěvuje vnitřní krásu královské dcery:

♦ *Všecka slavná je dcera královská UVNITŘKU, roucho zlatem vytkávané je oděv její. (Žalm 45:14)*

Tam, kde je Duchem svatým znovuzrozené srdce, je možné začít i s vnější proměnou. Od vnitřní krásy se rozzáří i zevnějšek. Královská dcera chodí zahalena. Sotva budeme zavádět orientální zahalení, i když je půvabné. Ale povedeme své dcery k tomu, aby se oblékaly slušně, poradíme se v tom ohledu s manžely a bratry, kteří lépe upozorní, co je v ženském odívání dráždí a co proto nebudeme podporo-

vat. Jaká příležitost pro křesťanské ženy, návrhářky textilního a oděvního průmyslu! Pán Bůh miluje pestrost, barvy, nádherné tvary. Móda pod Jeho vedením určitě nebude šedivá a jednotvárná, bude dokonalá, jako je náš Otec dokonalý, bude určitě konkurenčně schopná, ale bude zakrývat, ne odhalovat ženské tělo. Křesťanky budou "zamčenými zahradami" (Píseň písní 4,12), jejichž klíč je bezpečně v rukou dobrého Zahradníka. Jen Jemu přisluší, aby ho daroval, komu On určil.

Na celém vystupování křesťanské ženy u uší i širším kruhu musí být patrné, že stojí pod autoritou muže, jak by se také dalo přetlumočit zahalení hlavy, které apoštol Pavel požaduje u žen veřejně vystupujících (1 Korintským 11,4). Celé emancipační hnutí nesmírně otřásl morálkou žen a celou společností. Vytrhlo ženu z ochranné autority mužovy a dosazuje ji bez ohledu na její odlišnost do pozic, které jí nenáleží. Zaměstnaná žena, často na nevhodném místě a při plném pracovním nasazení, má čím dál méně času na rodinu a děti. Nejedno manželství ztroskotalo, protože žena propadla pokušení, lichocení nebo došlo k sexuálnímu obtěžování a zneužití na pracovišti. Posedlá touhou vyrovnat se muži nebo ho předčit, zapomíná na své nádherné původní a nejvlastnější povolání činit z bytu nebo domu domov, místo útočiště nejen pro domácí, ale často i pro nejednoho unaveného poutníka mimo kruh rodiny. To je poslání, které vyžaduje všecku inteligenci a dary, které žena obdržela. Je duší domova, kuchařkou, často švadlenou, poradkyní v přemnoha problémech dětí a manžela, učitelkou a vychovatelkou, zahradnicí a především dobrou ekonomkou - věru, nikdy se nenudí. Je si vědoma své královské důstojnosti po boku svého krále. Děti v takovém bezpečně uspořádaném domově si odnášejí do života model domova, na který nikdy nezapomenou. V takové

rodině vyrostou opravdoví muži a své důstojnosti si vědomé ženy, které se jen tak nezhodí.

Taková podle Bible formovaná žena je "žena statečná". Její obraz nádherně líčí biblická přísloví. Mohli bychom také říci "žena podnikavá, vynalézavá":

Ženu statečnou kdo nalezne? Je daleko cennější, než perly.

Srdce jejího muže na ni spoléhá a nepostrádá kořist.

Prokazuje mu jen dobro a žádné zlo po celý život.

Stará se o vlnu a len, pracuje s chutí vlastníma rukama.

Podobná obchodním lodím zdaleka přiváží svůj chléb.

Ještě za noci vstává dát potravu svému domu a příkazy služkám.

Vyhledne si pole a získá je, z ovoce svých rukou vysází vinici.

Bedra si opáše silou a posílí své paže.

Okusí, jak je dobré její podnikání. Její svítilna nehasne ani v noci.

Vztahuje ruce po přeslenu, svými prsty se chápá vřetena.

Dlaň má otevřenou pro utištěného, ruce vztahuje k ubožákům.

Nebojí se o svůj dům, když sněží, celý její dům je oblečen do dvojího šatu.

Zhotovuje si přikrývky. Z jemného plátna a šarlatu je její oděv.

Uznáván je v branách její manžel, když zasedá se staršími země.

Zhotovuje plátno na prodej a pásy dodává kupci.

Síla a důstojnost je jejím šatem, s úsměvem hledí vstříc příštím dnům.

Její ústa promlouvají moudře, na jazyku mívá vlídná naučení.

Pozorně sleduje chod svého domu, chleba lenosti její.

Její synové povstávají a blahorečí jí, její manžel ji chválí.

"Statečně si vedly mnohé dcery, ale ty je všechny předčíš."

Klamavá je líbeznost, pomíjívá krása; žena, jež se bojí Hospodina, dojde chvály.

Dejte jí ovoce jejích rukou, ať ji chválí v branách její činy.

(Přísloví 31,10-31)

Kéž takové ženy stojí po boku našich synů, politiků a vedoucích mužů ve veřejném životě i v církvi.

- Ludmila Hallerová -

PLATFORMA PRO AKCI

Čtvrtá světová konference UN v Pekingu se stala prominentním hlasem feministek, které představily ženám nové společenské a biologické definice. Zatnuté pěsti feministek vypovídají o motivaci žen, které nejsou ochotny se smířit s tradiční rolí žen, mužů a rodiny.

Sto dvaceti stránkové prohlášení žen "Platforma pro akci" se odvolává 216 krát na "gender" (nerozlišuje pohlaví) místo obvyklé terminologie, která souvisí s tradičními pohledy na sexuální role ve společnosti a sexuální orientaci jedinců. Terminologie jako "matka, otec, manželka, manžel" a vzájemné vztahy mezi nimi nepatří do terminologie feministek. Moderní hnutí žen soustřeďuje pozornost na "power outside of home" - sílu postavení ženy mimo domov. Nerovnoměrná dělba práce a povinností v oblasti rodičovství a péče o domácnost prý omezuje možnosti žen dosáhnout rovnoprávného rozvoje schopností a patřičného společenského ocenění.

Muži utlačovatelé a ženy oběti

Hovoříme-li o tom, že žena je donucena kvůli mateřství být mimo veřejné dění, potom mohou muži tvrdit, že jsou podobně vyloučeni z rodinného života, protože musí většinu času trávit v zaměstnání, aby zajistili rodinné živobytí. Takový názor může vyvolat zkreslený pohled na partnerské role, které přivádějí muže do nuceného otroctví. Jestliže jsou ženy majetkem, který muži žárlivě strážejí nebo vymění za mladší model, potom muži nejsou nic jiného

než prostředek, který slouží ženám k finančnímu zajištění a ochraně před nebezpečím v době války. Od mužů se očekává, že pro záchranu žen a dětí nasadí bez váhání vlastní život, nejen ve své rodině, státu, ale i v cizích zemích. Do role odpovědnosti se muži rodí, bez rozdílu rasy, národnosti a třídní příslušnosti. Ochrana je mužova povinnost v době míru i ve válce.

Zmatek v myšlení o rolích žen a mužů v moderní společnosti není otázkou práv, ale povinností. Ženy i muži by měly obětovat své osobní pohodlí a někdy i ambice, usměrnit své touhy a přání, které odpovídají dané situaci. Ať se nám to líbí nebo ne, rodina zůstává i nadále jedinou institucí, která zajišťuje vhodné prostředí pro výchovu příští generace.

Proč jsou někteří muži ochotni podstoupit řadu těžkostí a přijmout zodpovědnost za život ženy a dětí? Proč jsou některé ženy ochotny podstoupit řadu těžkostí, které přinášejí manželské soužití a výchova dětí? Protože láska zůstává motivující silou lidského druhu. Slova Písma to potvrzují:

◆ *I řekl Hospodin Bůh: "Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou."*
(Genesis 2:18)

- "Don't know much" WORLD,
Sept. 9, 1995 -

JE BIBLE STÁLE ZÁVAZNÁ?

Můžeme biblické příkazy zamítat jako pouze kulturně specifické? Jak můžeme rozlišit, které příkazy nebo příklady jsou pro Boží lid v dnešní době závazné? Co je normativní? Tento termín je poměrně nový, ale otázka je stejně stará jako víra. Nikdy předtím nebyla závažnější. Žijeme totiž v době, kdy četné biblické principy opouštějí mnozí z těch, kdo se zdají být biblickými věřícími.

Ve skutečnosti je nová generace věřících současnou scénou naprosto zmatena. Mladí křesťané mají dojem, že Bible není dostatečně jasná, pokud se týká detailů, proto ji nelze brát vážně.

Nestačí bránit autoritu Bible jednoduše tvrzením, že všechno, co je v Bibli napsáno, je třeba dodržovat. Každý vidí, že tomu tak není. Například starozákonní obřadní předpisy už neplatí. Pro dnešní dobu nejsou normativní. A co nařizení, abychom si navzájem umývali nohy anebo se zdravili svatým políbením? Mají se v dnešní době dodržovat doslovně? A měli bychom pracovat pouze vlastníma rukama jako řemeslníci a dělníci, jak říká velký apoštol? A měli bychom být schopni - tak jako apoštolové - dělat znamení a divy? Dostáváme se tím k hlavnímu problému. Jestliže se některé zvyklosti a jasné příkazy dané prvotní církví nevztahují na dnešní dobu a jiné ano, jak je pak můžeme rozlišit? Kde máme udělat hranici mezi tím, co závazné je, a tím, co závazné není? Kdo má říct, co je normativní?

Kulturní háv

Jedním z důvodů, proč pro nás nejsou v dnešní době některé skutečnosti doslovně závazné, je skutečnost, že se jednalo o zvyklosti spjaté s tehdejší kulturou. Například svaté políbení byl běžně uznávaný způsob, jak v tehdejší kulturní oblasti projevit druhému člověku přátelství a pravou úctu. Dělo se tak mimochodem pouze mezi příslušníky stejného pohlaví. V Británii a Spojených státech je kulturním ekvivalentem vřelé podání rukou. Říkáme, že apoštolův příkaz: "*Zdravte se navzájem svatým políbením*", je třeba zachovávat principiálně, proto můžeme používat náš kulturní ekvivalent. Důležitý princip, tedy ukazovat druhému, že ho uznáváme a jsme jeho přátelé, je takřka jakýs oděv v kulturním hávu.

Tento způsob interpretace uvedeného příkazu však způsobuje velký pro-

blém. Co Paviův příkaz, že by ženy neměly učit muže nebo vést církev? Někteří pohotově prohlašují, že si tento příkaz vyžádala pouze tehdejší kultura. Můžeme-li přestat doslovně dodržovat jedno nařízení se zdůvodněním, že se jedná o záležitost kulturně specifickou, nemohli bychom stejným způsobem diskutovat o mnoha jiných biblických příkazech? Jen ať ženy kážou - vždyť pro biblický zákaz existovaly pouze kulturně specifické důvody!

Přesně tímto způsobem se v současnosti reaguje na mnoho sporných otázek a Bible pak prakticky přestává být autoritou. Posuzujeme-li některá prohlášení týkající se víry, se kterými v poslední době přišli evangelikálové, nacházíme jistý důkaz, že dochází k obrovské ztrátě úcty k Bibli. Dřívější prohlášení trvala jak na její dostatečnosti, tj. Bible se vztahovala na každý aspekt života církve, tak na její autoritě v oblasti veškerého duchovního učení a chování. Avšak současná prohlášení jí ponechávají poměrně malou roli. Ti, kdo činí taková prohlášení, říkají: *"Věříme, že Pisma jsou autoritou v otázce spasení"*. Dále se již o ničem jiném nezmíní. Bible se už nepovažuje za směrodatnou pro život věřícího nebo správu církve, ale pouze pro zvěst o spasení. Všemohoucí Bůh už nad svým lidem nevládne.

Proč mnoho současných evangelikálních vůdců tak silně podceňuje autoritu Bible? Odpovídají, že je z velké části - jak to oni nazývají - *"kulturně podmíněná"*. Jisté zvyklosti se prováděly určitým způsobem pouze proto, že to vyžadovala tehdejší kultura. Byly pouze dočasně platné. "Kulturní podmíněnost" se stala hlavní výmluvou takzvaných nových evangelikálů¹, aby

ospravedlnili lhostejnost k biblickým příkazům. Je zapotřebí mít velice jasné normy, podle kterých rozhodneme, zda se skutečně jednalo o záležitost podmíněnou tehdejší kulturou, anebo zda se měla stát trvale závaznou a normativní.

Ti, kdo odmítají charismatické hnutí, jsou někdy obviňováni, že některým částem Bible přisuzují pouze časově omezenou platnost. Hovoříme-li o tom, že dary znamenají, tj. mluvení jazyky a uzdravování a dary zjevení, tj. prorokování, byly určeny pouze pro počáteční období církve, pak charismatici namítají: *"Omezujete platnost Bible. Říkáte, že její velká část má pouze dočasnou platnost a nevztahuje se na dnešní dobu. Vybíráte si pouze to, co chcete, a zbytek zavrhuje tvrzením, že už to není závazné"*.

Je to pravda? Jsou znamení a proctví určena pro dnešní dobu? Opakuji - potřebujeme Boží vedení, abychom ospravedlnili, že pomíjíme kteroukoli část Písma jako platnou pouze v tehdejší době. Toto vedení musí být v Bibli jasně stanovené. Odhaluje Písmo normy nebo pravidla, na jejichž základě máme právo říci, že se jednalo pouze o dočasně platnou záležitost? V tomto článku najdeme kladnou odpověď. Nikdy se však nemáme sami rozhodovat, zda je biblický příkaz či příklad dočasně platný nebo kulturně specifický. Máme se rozhodnout na základě pravidel daných Bibli.

Regulativní či normativní princip?

Dříve než se budeme zabývat těmito pravidly, by možná nebylo na škodu ujasnit si určité termíny. Autoři zabývající se tímto tématem často odkazují na regulativní princip. Ten, zhruba řečeno, uvádí, že celý průběh křesťanské bohoslužby musí být v naprostém souladu s Božím slovem. Není-li v něm přesný příkaz nebo jasný příklad nějaké činnosti, nesmíme ji praktikovat, neboť pro ni nemáme výslovné opodstatnění nebo oprávnění.

¹Hnutí tzv. nových evangelikálů vzniklo na konci 40. let ve Spojených státech a Británii. Bouřlivě zasáhlo na konci 50. let. Toto nebezpečné oslabení pravého evangelikálství ovládá v současné době britské evangelikální církve a jejich vydavatelství. Vlastní biblická pravidla.

V dokumentu nazvaném "Třicet devět článků anglikánské církve" je zastáván velice odlišný názor. V podstatě je v něm řečeno, že církev má právo stanovit jakékoli rituály a obřady, pokud nejsou neslučitelné nebo v rozporu s procesem biblického učení. Jedná se o velmi volný princip, který církvi umožňuje uchýlit se k různým liturgickým postranním cestičkám a vymyslet si všechny druhy služeb, o kterých není v Písmu žádná zmínka. Regulativní princip je naproti tomu mnohem důraznější. Pro každou část naší bohoslužby vyžaduje biblický podložené specifické oprávnění. Drží nás na pevném základu Písma. Měli bychom regulativní princip v dnešní době zastávat? Určitě ano, ale naneštěstí ani tento princip nejde dostatečně daleko. Problém spočívá v tom, že se omezuje na záležitosti spojené s bohoslužbou. Potřebujeme princip, který se nevztahuje pouze na bohoslužbu, ale týká se naprosto celé církevní organizace, včetně její samosprávy, evangelizace, chodu atd. A je třeba jít ještě dál a stanovit princip, na jehož základě rozlišíme dočasně platné či kulturně specifické části Bible a části stále platné, tedy závazné. Princip, podle kterého určíme, co je v Písmu závazné, budeme nazývat normativní test. Je nějaký úsek Písma pro nás vzorem, kterého se máme držet? Anebo se jednalo o záležitost kulturně specifickou nebo dočasně platnou? Normativní test je interpretační metoda, která nám umožňuje se rozhodnout.

V tomto ohledu si musíme uvědomit, že někteří evangelikálové přicházejí s překvapivými testy, na základě kterých by se určilo, co je závazné. Někteří tvrdí, že učení a zvyklost Starého zákona je platná pouze tehdy, je-li znovu zmíněna v Novém zákoně. Potom tedy na základě uvedeného testu poukazují na to, že čtvrté přikázání už neplatí! Tento test je očividně nesprávný, neboť Kristus bral celý Starý zákon jako autoritativní slovo Boží. Také

Pavel učí, že celé Písmo je inspirované a autoritativní (2. Tim. 3, 16). Apoštol Petr říká totéž. Nový zákon vskutku učí, že obřadní zákon je naplněn a zrušen s příchodem Krista. To se však zcela liší od tvrzení, že celý Starý zákon je neplatný, pokud se neopakuje v Novém zákoně. Tento pochybný test okamžitě zavrhuje většinu Bible.

Některá nevhodná pravidla

Existují další překvapivé testy, se kterými přicházejí někteří evangelikálové. Uvádí se v nich toto:

Biblické texty jsou pro křesťany v dnešní době závazné pouze tehdy, jsou-li:

- a) podstatné pro spasení,
- b) obsažené v životě a učení Krista,
- c) založené na charakteru Boha
- d) nebo související s řádem stvoření.

Není třeba se těmito názory zabývat podrobněji, jediné poznamenat, že ruší většinu podrobných praktických pokynů, které nacházíme v epistolách. Jako důvod uvádějí, že většina z nich má pouze dočasnou platnost. Jací evangelikálové přicházejí s takovými testy? Samozřejmě noví evangelikálové, kteří neustále hledají způsoby, jak Bibli zlehčit a zbavit se její autority. Nelíbí se jim její pravidla a nehodlají se jimi řídit. Předkládáme testy Bible samé, všechny jsou jasné a zřejmé, s jejich pomocí zjistíme, zda text popisuje záležitost dočasně či trvale platnou. Text může mít formu příkazu, příkladu chování, principu nebo pokynu o struktuře církve.

1. Celé Písmo je v dnešní době závazné, jestliže samotné daný text neomezuje. Už jsme si všimli, jak se v Novém zákoně ruší doslovná platnost obřadního zákona (avšak ne jeho zásadní principy, o kterých se zmíníme později). Dalším příkladem je "zastřešování" znamení a divů, které, jak říká Lukáš, prováděla pouze skupina apoštolů. Další Písma uvádějí, že měly specifický účel související s tehdejší

dobou. Na druhé straně neexistuje žádné časové a místní omezení textů pojednávajících o tom, jak by se měla spravovat církve.

2. Celé Písmo je v dnešní době závazné, jestliže není pozměněno (v témže textu nebo později), nebo jej nepopírá žádný jiný text. Každý oddíl Písma máme vykládat ve světle jiných textů (1. Kor. 2, 13). Příkladem pozměněného textu je Pavlova zvláště důrazná výzva, abychom zůstali svobodní (1. Kor. 7, 8). Dále říká, že "to je dobré vzhledem k tomu, co má přijít" (verš 7,26).

Příkladem později upravené povinnosti je ta, kterou uložil Pán učedníkům, když je poslal ohlásit svůj příchod židovským městům (Matouš 10, 1-10). Měli uzdravovat nemocné, očišťovat malomocné, křísit mrtvé a vymítat demony. Neměli si brát peníze ani náhradní oblečení, ale žít z pohostinství jiných. Jsou tyto příkazy v dnešní době závazné? Nejsou, protože je Pán zásadně upravil na konci své pozemské služby (Lukáš 22, 35-36).

Může se stát, že text předkládá křesťanskou povinnost, ale nějaký jiný oddíl Písma ji popírá. Mohlo by to znamenat, že jsme ji původně chybně považovali za křesťanskou povinnost. Na to je ovšem třeba dát velký pozor, neboť někteří spatřují rozpory tam, kde nejsou. Například noví evangelikálové falešně popírají Pavlovy jasné příkazy, že ženy nemají kázat. Každý rozumně uvažující vidí, že se uchylují k textům, které nejsou v rozporu s Pavlovými příkazy (např. Skutky 2,17; 21,8-9; 1. Kor. 11,5).

Ani jedné z těchto žen nebylo řečeno, aby se zapojila do kázání na veřejnosti.

3. Celé Písmo je v dnešní době závazné kromě případů, kdy se zřejmě povinnost objeví nejasně pouze v jednom textu, aniž by byla zmíněna v nějaké jiné části. Opět mluvíme

o principu, že Písmo musí vykládat samo sebe a že texty musíme porovnávat (1. Kor. 2,13). Jestliže je učení neobvyklé, ojedinělé a výlučné, možná to naznačuje, že je nesprávně ztotožňujeme se závaznou povinností. Je důležité se ptát, zda se toto učení objevuje na více než jednom místě.

4. Celé Písmo je v dnešní době závazné, jestliže pasáž nepopisuje nemorální nebo bezbožné chování. Toto pravidlo je evidentně biblické, neboť deset přikázání a další pokyny v celé Bibli odsuzují hříšné chování.

5. Celé Písmo je v dnešní době závazné, jestliže nelze ukázat a dokázat, že se vnější výraz poslušnosti obměňuje v různých kulturách. (Použije se pravidlo z Řím. 14, 17). Jinak řečeno, je příkaz oděn v kulturním hávu? Princip je důležitý, ale způsob jeho vyjádření se mění? Je to pátý test, nad kterým budeme uvažovat ve zbývajících částech článku.

Co přesně znamená chování podmínené kulturou? Jedná se o životní styl určitého národa nebo oblasti, který se možná předával z generace na generaci. Jedná se o soubor společenských zvyků příznačných pro danou oblast. Muslimové považují kulturu za náboženskou záležitost. Právě náboženství pro ně zahrnuje přizpůsobení se stylu oblékání a zvykům, které Arabové přijali a zachovávají od určitého období svých dějin. Islám je z velké části kulturní. Naproti tomu křesťanství není vázané na jednu kulturu, je tedy nadkulturní. Jsou zde prvořadě duchovní a morální hodnoty, ne přijetí východní kultury.

Když tedy Bible popisuje praxi prvotních křesťanů, musíme rozlišovat mezi jejím duchovním a morálním účelem, a čistě kulturním aspektem. V Bibli zaznamenané umývání nohou hosta vyjadřovalo pokoru spolu s laskavostí, dobrou vůlí a ochotou pomoci. Ve všech generacích je důleži-

tá právě pokora, laskavost, dobrá vůle a ochota pomoci. Umývání nohou byl společenský zvyk tehdejší doby a oblasti. V zemích s chladným podnebím, kde se otevřená obuv nenosí a kde cesty nemusejí být prašné, není umývání nohou součástí kultury a zůstalo by nepochopeno. Klademe si otázku, zda je nutné vyjádřit pokoru, laskavost a jiné vlastnosti tímto konkrétním způsobem. Považuje Bůh umývání nohou za nezbytné? Je to jediný opodstatněný způsob, jak projevit výše jmenované ctnosti? Většina rozumně uvažujících by na každou otázku odpověděla záporně. V umývání nohou nespočívá žádný specifický duchovní význam nebo projev laskavosti. Šlo o praktický projev zdvořilosti tehdejší kulturní oblasti. Jednalo se o kulturně specifické vyjádření pokory a zdvořilosti. Abychom zjistili, zda je v dnešní době závazné vyjádřit příkaz doslovně, anebo zda to důležité tkví v zásadním principu, je třeba si klást tyto jednoduché otázky:

A: Byl onen čin společenským zvykem v prvotní církvi?

B: Mohl by zásadní princip nebo účel být stejně dobře vyjádřen nějakým jiným způsobem?

(Jinak řečeno, není nutné, aby čin prvotní církve představoval princip.)

Jestliže je odpověď na obě otázky kladná, potom je fyzický, vnější čin kulturně specifický a není nutné jej provádět v dnešní době, ačkoli princip se musí dodržovat a vyjadřovat způso-

bem odpovídajícím současným podmínkám.

Jestliže je odpověď na obě otázky nebo pouze na jednu z nich záporná, potom je konkrétní praxe prvotní církve v dnešní době stále nezbytná. Má stále platný význam a měli bychom ji zachovávat.

Tabulka (na konci článku) nazvaná Testy, jak zjistit, zda je příkaz třeba doslovně dodržovat, předkládá osm příkladů činností popsanych v Novém zákoně. Obsahuje odpovědi na otázky A a B. Jedná se o jednoduchý prostředek, který má ukázat, že tomu, než kterýkoli biblický zvyk označíme jako kulturně specifický, předchází jednoduchá logická úvaha. ***Zamysleme se nad ženami, které nesměly kázat Boží slovo mužům a vést církev.*** Šlo o společenský zvyk? Všeobecně řečeno ano. Odpověď na první otázku naznačuje, že se zákaz možná týkal pouze tehdejší doby. Ale je třeba odpovědět ještě na druhou otázku. Mohl by zásadní princip být vyjádřen stejně dobře nějakým jiným způsobem? Odpověď je v tomto případě jistě záporná.

Jak jinak by ženy mohly mlčet než tak, že by mlčely? Určitě se jednalo o případ, kdy to vyžadovala kultura, ale Pán to od nich také vyžaduje stále. Nařizuje, aby nekázaly ani nevedly církev, a ať se snažíme sebevíc, nemůžeme přijít na žádný alternativní způsob vyjádření tohoto příkazu. Nařízení, že ženy nesmějí kázat nebo vést církev, zdůvodňuje stejně tak apoštol Pavel z hlediska teologického. Z toho vysvítá, že zatímco tyto zákazy možná vyžadovala tehdejší kultura, požadoval to Bůh také z důležitých duchovních důvodů. Jde tudíž o záležitost, která stojí mnohem výše, nad kulturou.

Jestliže je odpověď na některou ze dvou otázek testu záporná, znamená to, že přesně ta forma projevu poslušnosti, která je v Bibli uvedena, je nezbytně nutná. Příkaz lze zachovávat jediné doslovně.

A co **příkaz, že bychom měli pracovat vlastníma rukama** snad jako řemeslníci nebo dělníci? Mají ho všichni křesťané doslovně dodržovat? (Pavel vyžaduje manuální práci v Efezským 4, 28 a 1. Tesalonickým 4, 11.) Nesmíme tedy pracovat duševně?

Otázka A zní, zda vnější forma projevu poslušnosti byla v tehdejší době společenským zvykem. Odpověď je jistě kladná, neboť přestože existovali ti, kdo pracovali duševně, drtivá většina lidí se musela živit manuální prací. Existuje alternativní vyjádření?

Otázka B zní, jestli by princip tvořící základ příkazu mohl být vyjádřen nějakým způsobem. Co je zde tím zásadním principem? Jak říká Pavel, je to skutečnost, že bychom měli být schopni žít čestně, neměli bychom krást nebo žebrot a také mít prostředky na pomoc jiným. To jsou základní účely příkazu. Můžeme je splnit jinou formou práce než manuální? Jistěže ano. Kulturní podmínky se změnily, a odpověď je kladná. Jak tedy ukazují dvě kladné odpovědi, Pavlův příkaz byl vyjádřen formou, která vyhovovala tehdejší kultuře. Důležitý princip je oděn v kulturním hávu. Přestože byl apoštolský příkaz adresován prostému lidu, počítal Pavel s jeho přijetím i v řadách inteligence. Tehdejší poměrně malý počet těchto vzdělaných lidí si nepochybně uvědomil širší platnost Pavlova výroku.

Křest a Večeře Páně jsou příklady činností, které určitě nebyly kulturně specifické.

Otázka A zní: Jednalo se o společenské zvyky? Jistě ne v té formě, jak to Pán přikázal. Křest proselytů se zcela lišil od křtu vyjadřujícího pokání, jenž ustanovil Jan a později přikázal Kristus. Křesťanský křest byl novým jevem. Nikdy předtím se neprováděl. Podobně Večeře Páně byla záměrnou odchylkou od paschalní večeře s no-

vým významem a využitím. Ani v jednom případě se tudíž nemohlo říci, že křesťanská církev jednoduše pokračovala v existujícím společenském zvyku. Obě nařízení byla nepochybně nově vytvořena pro Kristovu církev. V těchto případech se nejedná o kulturní háv.

Otázka B zní: Mohly by principy tvořící základ Kristových příkazů být vyjádřeny nějakým jiným způsobem než tím, který používala prvotní církev? Jak? Jak jinak bychom mohli vyjádřit úplné očistění, smrt a vzkříšení než křtem vodou? Jak jinak bychom mohli vyjádřit jedení a pití (Pánova vlastní představa naprosté oddanosti), stejně jako společenství vzájemně si blízkých lidí jinak než lámáním chleba a pitím z kalicha? **Záporné odpovědi** v obou případech naznačují, že zde nedochází k naprosto žádné komplikaci vyplývající z kultury. Nařízení jsou závazná přesně v té podobě, v jaké byla dána.

Žádný chaos

Účelem tohoto článku není předložit dlouhý seznam všech křesťanských povinností, ale pouze prokázat, že Bible není žádná chaotická změť. V současném klimatu neposlušnosti vůči biblickým příkazům, kterou pozorujeme mezi evangelikály, dochází mnoho věřících k závěru, že Bible není jasná. Říkají si: "Jestliže biblickí učitelé mohou zastávat rozdílné názory na tak mnoho problémů, jak potom mohou obyčejní věřící vědět, co je správné?"

Noví evangelikálové ženou křesťany ještě dále v pochybnostech o užitečnosti a jasnosti Bible. Říkají, že Bible nepředkládá podrobný soupis zákonů pro křesťanský život nebo fungování církvi. Neustále tvrdí, že je chaotická a rozporuplná.

Sami si však volí tento pohled na Bibli, protože se jí nechtějí řídit. Ve skutečnosti je Bible jasná a důsledná a je poměrně jednoduché zjistit, kde je příkaz ovlivněn tehdejší kulturou, a to tak, že si položíme podobné jednoduché otázky, jak jsme si právě ukázali.

Bibli můžeme důvěřovat jako celku, neboť je to inspirované neomylné Boží slovo. Dává podrobné příkazy a principy, aby jimi řídila veškerou činnost věřícího jednotlivce a církve. Rozhodně nelze důvěřovat novým evangelikálům. Nelíbí se jim vláda Boha v jejich životech a neustále napadají charakter Bible. Na jedné straně tvrdí, že jí věří, ale na straně druhé ji očerňují a co nejvíce zlehčují její čistotu a autoritu.

Netvrdíme, že principy předložené v tomto článku vyřeší všechny problémy, ačkoli by měly vyřešit většinu z nich. Někaké potíže přetrvávají, to však nebude způsobené žádnou nedostatečností Bible, ale nedostatečností nás vykladačů. Ve všech životních oblastech jsou totiž lidé schopni přit se o ty nejjednodušší a nejobyčejnější záležitosti.

Zamysleme se například nad tím, zda je **pokrývání hlav žen** v dnešní době závazné. Čtenáři si povšimnou, že se tato záležitost neobjevuje v tabulce, která je ke článku přiložena. Problém spočívá v tom, že nekonzervativnější vykladači odpovědí jinak na otázku testu.

Otázka A zní: Bylo pokrytí hlavy společenským zvykem? Většina lidí odpoví kladně. Určitě to byl společenský zvyk v Korintu, a v mnoha dalších oblastech tehdejšího světa.

Otázka B zní: Mohl by zásadní princip být stejně vyjádřen nějakým jiným způsobem? V tomto směru se setkáváme s neshodou mezi nejhorlivějšími milovníky Písma. Někteří odpovídají záporně, jiní kladně. Ti první spatřují v pokrývání hlavy neměnné nařízení, které s kulturou nesouvisí. Ti druzí namítají, že styl oblékání v době Starého zákona se liší od stylu Nového zákona, od jedné oblasti a epochy ke druhé a že by se obecně měl křesťan oblékat způsobem odpovídajícím jeho době.

Jistý vůdce

Připouštíme, že i nadále budou existovat rozdíly ve výkladu, a to dokonce i mezi těmi, kdo se pevně drží Božího slova. To má však hodně daleko k chaosu, o kterém hovoří noví evangelikálové. Bůh dal ve svém Slově bohatství podrobných předpisů a říká přesně, jak by se církev měla spravovat. Jedním z projevů kacířství dnešní doby je popření toho, že Bůh dává specifické instrukce týkající se pořádku v církvi a chování. Božímu slovu je třeba vždy věřit, přijímat ho a důvěřovat mu. Bůh nás v něm učí, jak poznat, kde se jedná o výjimky ze všeobecného pravidla, že Písmo je vždy závazné.

Co je závazné a co je pouze kulturně specifické?

Testy, jak zjistit, zda je třeba příkaz doslovně dodržovat.

A: Byl onen čin, zásadní princip, vyjádřen společenským zvykem?

B: Mohl by být stejně vyjádřen nějakým jiným způsobem?

- ✓ *Měli bychom pracovat vlastníma rukama?* ANO ANO
- ✓ *Ženy by neměly kázati vést církev.* ANO NE
- ✓ *Měli bychom si navzájem umývat nohy?* ANO ANO
- ✓ *Měli bychom se vzájemně zdravít svatým políbením?* ANO ANO
- ✓ *Měli bychom zachovávat Večeři Páně?* NE (nové) NE
- ✓ *Měli bychom zachovávat křest?* NE (nové) NE
- ✓ *V čele sboru by měli stát starší.* ANO NE
- ✓ *Měli bychom kazatele finančně podporovat?* ANO NE

Dvě kladné odpovědi znamenají, že je přítomen kulturní aspekt. Princip obsažený v příkazu je třeba zachovávat, ale způsob jeho vyjádření se změnil.

Každá záporná odpověď znamená, že příkaz je nutné doslovně zachová-

vat. Princip je možné vyjádřit pouze v té podobě, jak ho prováděla prvotní církev. Je nadkulturní.

Daleko více se o této problematice, včetně přehledu o mnoha nařízených zvyklostech, můžete dozvědět na čtyřech přednáškách kursu pro externisty Pastoralních studií Londýnského reformovaného baptistického semináře (Pastoral Studies of the London Reformed Baptist Seminary). Informační leták semináře můžete obdržet na adrese The Registrar, LRBS, Metropolitan Tabernacle, Elephant and Castle, London SE1 6SD.

Masters P.: Is the Bible Always Binding for Today? Sword and Trowel, The Metropolitan Tabernacle, London, 1995 No. 2 (pp. 4-8).

- Přeložila Marta Hudoušková -

BOŽÍ CESTY

Málokdo může vyprávět zajímavější příběh, než tento misionář v Africe, když se snažil prodat Nový zákon muži, s kterým se dal do řeči. Zajímavé bylo, že oba muži viděli svůj cíl zcela jinak. Misionář chtěl, aby si muž Nový zákon koupil; obvykle lidé, kteří si něco koupí, neodloží zakoupené tak snadno, jako když jim dáte misijní materiál zdarma. Druhý muž se spíš díval na velikost nabízené knihy a říkal si, že má perfektní papír, do kterého by si mohl balit cigarety. Mezi muži se rozvinul rozhovor a misionář brzy poznal, že muž si Nový zákon nekoupí, že má pouze zájem o papír. "Dobře, rozumím tomu, ale slibte mi, že každou stránku přečtete, dříve než ji vykouříte", řekl misionář. Oslovený muž slíbil; vždyť byl přesvědčený, že při tomto smlouvání vyhrál. A co se stalo?

Muž, který Bibli získal, rychle zmizel. Po letech misionáře zaujalo svědectví muže, který začal vyprávět: "Asi před patnácti lety se mi snažil jeden misionář prodat Nový zákon. Když jsem si ho nechtěl koupit, přestože jsem mu řekl,

že chci stránky Bible použít jako papír na balení cigaret, dostal jsem tuto knihu zdarma. Vykouřil jsem Matouše, Marka, Lukáše a přečetl jsem každou stránku, do které jsem si balil tabák, tak jak jsem slíbil. Když jsem kouřil Jana, přišel jsem na verš 3:16 a dál jsem kouřit nemohl. V té chvíli se změnil celý můj život".

Tento muž, pro nějž byla bible dobrá jen k tomu, aby si do jejích stránek mohl balit cigarety, se stal evangelistou.

Další pravdivý příběh popisuje příchod z El Salvadoru. Jeden obchodník balil do stránek velké Bible rýži a koření pro své zákazníky na tržnici. Lidé si doma zboží vybírali a četli co bylo na stránkách natištěno. Chtěli vědět jak text pokračuje a tak vyhledávali své sousedy a navzájem si vyměňovali stránky pro ně neznámé knihy. Několik lidí se obrátilo a vznikl malý sbor.

Někdy je těžké pochopit Boží cesty, ale síla Božího slova nezná hranic. Užitek nepřináší pouze Boží slovo, které zůstává uzavřeno ve stránkách Bible, která leží na Tvém stole a sbírá jen prach.

♦ *Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: Nevrátí se ke mně s prázdnotou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k čemu jsem je poslal. (Iza 55:11)*

- Převzato z angličtiny -

CO BUDE PO SMRTI?

Každý z nás se setkává s lidmi, kteří namítají, že po smrti vše končí, že neexistuje žádná vědomá existence ani v pekle, ani v nebi. "Zápas o duši" dostává na toto téma mnoho dopisů a názorů.

Postupně se budeme zabývat tím, co je to: 1) duchovní smrt; 2) tělesná smrt; 3) nesmrtelnost; 4) přechodný stav; 5) pět oddělení podsvětí; a 6) věčná smrt.

Nebudeme se držet tohoto přesného pořadí, protože odpovědi i otázky se vzájemně prolínají. K ucelenému porozumění doporučuji postupné pročtení celé studie. Podívejme se nejprve na duchovní smrt:

- ♦ *I vy jste byli **mrtví** pro své viny a hříchy, v nichž jste dříve žili podle běhu tohoto světa, poslušni vládce nadzemských mocí, ducha, působícího dosud v těch, kteří vzdorují Bohu. I my všichni jsme k nim kdysi patřili; žili jsme sklonům svého těla, dali jsme se vést svými sobeckými zájmy, a tím jsme nutně propadli Božímu soudu tak jako ostatní. Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, již si nás zamiloval, probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli **mrtví** pro své hříchy. Milostí jste spaseni! Spolu s ním nás vzkřísil a spolu s ním uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši, aby se nadcházejícím věkům prokázalo, jak nesmírné bohatství milosti je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši. Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvoření k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil. (Efezským 2:1-10)*

Z předešlých veršů jasně vyplývá, že člověk je duchovně mrtev, a přesto žije ve vědomé tělesné existenci. Všichni lidé bez Krista jsou v tomto okamžiku duchovně mrtví! Duchovní smrt není nic jiného než bytí člověka jež je oddělené od Boha. Duchovní smrt, jak Bible učí, není bezvědomá neexistence, ale rozpojení vědomého existujícího Boha a vědomého existujícího člověka. Smrt není neexistence, ale oddělení existencí. Podobně, život není určen vědomou existencí, ale spojením vědomých existencí.

- ♦ *Jsou to právě vaše nepravosti, co vás odděluje od vašeho Boha, vaše hříchy zahálily jeho tvář před vámi, proto neslyší. (Izajáš 59:2)*

Naše nepravosti nás duchovně usmrtily, jsme duchovně mrtví, odděleni, přesto jsme. To je separace hmotného viditelného těla od neviditelného a nehmotného ducha. Duše nebo duch, ač jsou nehmotné, jsou "něco", mají svoji podstatu, podobně jako má hmota svoji podstatu.

- ♦ *A Ježíš zvolal mocným hlasem: "Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha." Po těch slovech skonal. (Lukáš 23:46)*

Ježíš zde skonal, zemřel tělesně, protože tělo oddělené od ducha je mrtvé. Přesto duchovně žil, protože byl propojen s Bohem Otcem a Duchem svatým. Znovu, propojení je život, oddělení je smrt. Život není existence, ale propojení existencí. Smrt není neexistence, ale oddělení existencí.

Nazýváme propojení vnitřního člověka s tělem **tělesným životem**, a propojení vnitřního člověka s Bohem **duchovním životem**. Okamžik spojení vnitřního člověka s tělem je **tělesné narození**, okamžik spojení vnitřního člověka s Bohem je **duchovní narození**. Opak spojovacího narození je rozpojovací smrt. Proto Ježíš říkal Nikodémovi, že se musí narodit znovu. Nikodém začal mluvit o nemožnosti tělesného narození, ale Ježíš mluvil o duchovním narození:

- ♦ *Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je duch. (Jan 3:6)*

To, co je propojeno s tělem, je **přirozený život**, co je propojeno s Duchem Božím, je **duchovní život**. Vždyť i přirozený člověk říká: *Ten má život!* A myslí tím, že dotýčný je propojen se slastmi světa; jeho smysly, oči, uši, chutě, hmat a čich se opájejí; ale ten kdo říká: *To není život*, je připraven o všechno dobré. Život ve vězení není život, o který odsouzený člověk stojí, protože vězni jsou odděleni od požitků a požitků světa. Když jsem začal číst Bibli, nechápal jsem následující verš:

- ♦ *Ze stromu poznání dobrého a zlého však nejz. V den, kdy bys z něho pojedl, propadneš smrti. (Gen. 2:17)*

Adam s Evou pojedli a ani jeden z nich nepadl mrtvý. Zdá se, že nezemřeli. Ale zemřeli!

- ◆ *Hospodin Bůh zavolał na člověka: "Kde jsi?" On odpověděl: "Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se."* (Genesis 3:9-10)

Adam s Evou propadli okamžitému oddělení od Boha, okamžitě zemřeli duchovně, a to je věčná smrt. Kromě toho, muž a žena si také zemřeli vzájemně, protože si přikryli svá pohlaví. Navíc propadli i tělesné smrti, jež na Adamovi pracovala pozvolna během jeho přirozeného života, za 930 let se Adamův duch oddělil od jeho těla a teprve pak zemřel tělesně.

Duchovní smrt, oddělení od Boha je věčné, pakliže se nenarodíme znovu, pakliže nás Bůh sám se sebou znovu nepropojí, tehdy a jenom tehdy, pouze a jenom skrze Ježíše Krista a nikoho jiného:

- ◆ *Jak je psáno: „První člověk Adam se stal duší živou“, poslední Adam je však Duchem oživujícím. Nejprve tedy není tělo duchovní, nýbrž přirozené, pak teprve duchovní. První člověk byl z prachu země, druhý člověk z nebe.*

(1. Korintským 15:45-47)

Věčný duchovní život, spojení s Bohem, je nám dán bez zásluh, samotným Bohem skrze Krista, skrze znovuzrození.

- ◆ *Vy však nejste živi ze své síly, ale z moci Ducha, jestliže ve vás Boží Duch přebývá. Kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho. Je-li však ve vás Kristus, pak vaše tělo sice podléhá smrti, protože jste zhléšili, ale Duch dává život, protože jste ospravedlněni. Jestliže ve vás přebývá Duch toho, který Ježíše vzkřísil z mrtvých, (tj. spojil Jež s novým tělem - pozn. autora) pak ten, kdo vzkřísil z mrtvých Krista Ježíše, obživí i vaše smrtelná těla Duchem, který ve vás přebývá. A tak, bratři, jsme dlužní, ale ne sami sobě, abychom*

museli žít podle své vůle. Vždyť žijete-li podle své vůle, spějete k smrti; jestliže však mocí Ducha usmrcujete hříšné činy, budete žít. Ti, kdo se dají vést Duchem Božím, jsou synové Boží. Nepřijali jste přece Ducha otroctví, abyste opět propadli strachu, nýbrž přijali jste Ducha synovství, v němž voláme: Abba, Otče! Tak Boží Duch dosvědčuje našemu duchu, že jsme Boží děti. (Římanům 8:9-16)

Duchovní věčný život, spojení s Bohem, zaručuje i věčný život v nových tělech:

- ◆ *A život věčný je v tom, když poznají tebe (tj. budou s Tebou spojeni - pozn. autora), jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista. (Jan 17:3)*

Jak člověk, který je duchovně mrtev, získá věčný duchovní život - propojení s Bohem? Důležité je pochopení skutečnosti, že duchovně mrtví lidé jsou tělesně živi.

- ◆ *Také vás vzkřísil, když jste byli mrtvi pro své viny a hříchy, v nichž jste dříve žili podle běhu tohoto světa, poslušni vládce nadzemských mocí, ducha, působícího dosud v těch, kteří vzdorují Bohu. I my všichni jsme k nim kdysi patřili; žili jsme sklonům svého těla, dali jsme se vést svými sobeckými zájmy, a tím jsme nutně propadli Božímu soudu tak jako ostatní. Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, již si nás zamiloval, probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli mrtvi pro své hříchy. (Efezským 2:1-6)*

Otázka nesmrtelnosti duše

Někteří věřící vycházejí z předpokladu, že živá duše člověka reprezentuje celého člověka, a ne jenom jeho určitou část, která by byla nezávislá na ostatních částech jeho podstaty. Dále věří, že duše nemůže existovat mimo tělo, neboť člověk je nedílný celek, proto po tělesné smrti člověk "spí". V podstatě tvrdí, že člověk je jednojedílný, tedy, že s ukončením "dchnutí

života" člověk přestává existovat a jen ti, kdo jsou spaseni, budou z tohoto spánku probuzeni do vědomého spaseného života.

Bible nikde výslovně neříká, že duše je nesmrtelná, ale také výslovně neříká, že Kristus je Bůh, nepoužívá slovo trojedinost Boha, a přece obojí z mnoha a mnoha biblických veršů vyplývá. Je to podobné, jako bych řekl - první přímká je rovnoběžná s druhou, a druhá s třetí. Aniž by to bylo výslovně řečeno, je navíc jasné, že první přímká je rovnoběžná s třetí.

Člověk byl ovšem stvořen k obrazu Božímu a Bůh je *trojediný!* Platí něco podobného i o člověku? Popírat trojedinost Boha by znamenalo podkopat základní pilíř křesťanské teologie. Na druhé straně, popíráním zřetelného Božího slova, že člověk byl stvořen k Jeho obrazu, by ponížili člověka na úroveň všeho ostatního stvoření a slovo člověk by tím pozbylo na významu.

Věřím, že Bible je zřetelná v tom, že vnitřní člověk je neoddělitelný, neodstavitelný a nepomíjitelý. Člověk je prostě věčný ve vědomém stavu. V bdělém nespávkovém stavu vnitřní člověk očekává po tělesné smrti buď oslavené tělo pro věčný duchovní a tělesný život s Bohem, nebo očekává nové tělo, v němž jej čeká soud bílého trůnu, aby byli souzeni podle svých skutků a uvrženi do hořícího jezera (Zjevení 20:11-15). Věčné oddělení od Boha není nic jiného než skutečnost konečného stavu oddělení - "usmrcení" pro možnost věčné existence s Bohem. Taková představa se nelíbí ani mně. Věčná muka, pláč a skřipění zubů je děsivá a představa sycení se sebou samým je stejně mučivá.

- ◆ ... nýbrž to, co je skryto v srdci a co je nepomíjitelé: tichý a pokojný duch; to je před Bohem převládá.

(1 Petr 3:4)

Zde Petr bez jakékoliv pochybnosti říká, že vnitřní člověk a jeho duch - a

můžeme dodat i duše - je nepomíjitelný. Někdo namítne, že nepomíjitelný je jenom tichý, tedy spasený duch, ale nespasený duch je pomíjitelný. Je to otázka harmonizace s jinými verši. A ještě jednou apoštol Petr:

- ◆ *Proto bylo evangelium zvěstováno i mrtvým, aby byli u Boha živi v Duchu, ačkoliv byli za svého života u lidí odsouzeni. (1. Petrův 4:6)*

Těmto tělesně mrtvým je zvěstováno evangelium. Zvěstovat cokoliv můžeme jenom tomu, kdo je v bdělém vědomém stavu. Spícímu nevědomému duchu se nic zvěstovat nedá. To, že se jedná o tělesně mrtvé vyplývá z toho, že během jejich tělesného života je lidé odsoudili. Pojdme ale do Starého zákona. David řekl o Kristu v Žalmech:

- ◆ *neboť v moci podsvětí mě neponecháš, nedopustíš, aby se tvůj věrný ocitl v jámě (pekla - pozn. autora). (Žalmy 16:10-11)*

Víme, že Kristova duše byla po smrti vědomá a v bdělém stavu během tří nocí a dní, i když bylo Jeho tělo v hrobě. Neexistující duše nemůže být v moci nikoho, ani podsvětí, ani Boha, z jednoduchého důvodu, protože neexistuje. V moci kohokoliv může být ponechána jenom existující duše, uvědomující si sama sebe. Kdyby naše duše po naší tělesné smrti neexistovaly, pak nás skutečnost existence jakékoliv jámy nebo pekla nemusí trápit. S ničím se totiž nedá nic dělat. I Kristus, zatímco byl tělesně mrtvý, kázal v podsvětí. Komu asi, jestliže ne vědomým duším. Spící neexistující duše by ho nemohly poslouchat. Nikomu nekáže ani Bůh, Jeho Slovo je vždy určeno někomu vědomému.

Apoštolové se mnohokrát zmínili, že vnitřní člověk existuje poté, co opustí své tělo. Jen několik veršů:

- ◆ *On zemřel za nás, abychom my, ať živi či zemřeli, žili spolu s ním. (1. Tesalonickým 5:10)*

Pavel v podstatě říká, ať jsme v těle, živi, nebo už mimo tělo, zemřeli, žijeme s ním, s Bohem. Ve spojení, v životě,

mohou být jenom existující bytosti. S neexistující spící bytostí se nedá vejít ve svazek, to jest život.

- ◆ *Ten, kdo nás k tomu připravil a dal nám již Ducha jako závdavek, je Bůh. Jsme tedy stále plni důvěry, neboť víme, že pokud jsme doma v tomto těle, nejsme doma u Pána. (2. Korintským 5:5)*

Pokud jsem doma v tomto těle, nejsem doma u Pána. To znamená, až nebudu v tomto těle, pak budu doma u Pána. U Pána a doma mohou být jenom bdělé, sebe si uvědomující duše. Ten, kdo není, nemůže být nikde, a ten, kdo spí, sice je, ale i kdyby byl doma u Pána, nic mu to neprospěje, protože o tom neví. Pavel dále píše Filipským:

- ◆ *Život, to je pro mne Kristus, a smrt je pro mne zisk. Mám-li žít v tomto těle, získám tím možnost další práce. Nevím tedy, co bych vyvolil, táhne mne to na obě strany: Toužím odejít a být s Kristem, což je jistě mnohem lepší; (Filipským 1:21-23)*

Že by se Pavlovi chtělo odejít na dočasný odpočinek - do spánku, kde není vědomí? Vždyť Pavel se těšil z toho, že v tomto těle má možnost práce, ne že by dával přednost svému nebytí nebo spánku, kde se nepracuje! Tohle by nebyl žádný zisk ani pro Pavla ani pro nikoho jiného.

- ◆ *A proto neklesáme na mysl: i když navenek hyneme, vnitřně se den ze dne obnovujeme. Toto krátké a lehké soužení působí přenesmírnou váhu věčné slávy nám, kteří nehledíme k viditelnému, nýbrž k neviditelnému. Viditelné je dočasné, neviditelné však věčné. (2. Kor. 4:16-18)*

Tento verš hovoří o naší věčné slávě, hovoří o našem neviditelném duchu jako věčné existenci - neviditelné je však věčné. Kdyby vnitřní člověk nežil věčně, jaký smysl by dávaly následující verše?

- ◆ *Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. (Jan 3:16)*

Kdo věří v Syna a tomu, co vykonal na kříži, má v tomto okamžiku život věčný a přešel ze smrti (tj. odloučení od Boha) k věčnému životu (tj. spojení s Bohem). Následující verš to zdůrazňuje přítomným časem - má život věčný:

- ◆ *Kdo věří v Syna, má život věčný. Kdo Syna odmítá, neužítí život, ale hněv Boží na něm zůstává. (Jan 3:36)*

Nespasený, to je ten, kdo Syna nemá, neužítí život, rozuměj - neužítí Boha Syna. Užít může jen ten, kdo vědomě existuje. Kdo není nebo spí, nemůže užít ani neužít, protože prostě není v bdělém stavu, zůstává spící a v bezvědomí. I nespasený, bez věčného života a bez Boha, bude vědomě, bděle existovat. Dále:

- ◆ *Amen, amen, pravím vám, kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má život věčný a nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života. (Jan 5:24)*

- ◆ *Moje ovce slyší můj hlas, já je znám, jdou za mnou a já jim dávám věčný život: nezahynou navěky a nikdo je z mé ruky nevyrvá. Můj Otec, který mi je dal, je větší nade všechny, a nikdo je nemůže vyrvat z Otcovy ruky. (Jan 10:27)*

Že by je z Kristovy ruky vyrval spánek? Neexistence v hrobě?

- ◆ *A svět pomílí i jeho chtivost; kdo však činí vůli Boží, zůstává na věky. (1. Janův 2:17)*

Nyní si objasníme, že to, co "spí", je pouze tělo, vnější člověk. Duše a duch jsou při sobě, v bdělosti a vědomí. Jakub 2:26 nám říká, že tělo bez ducha, oddělené od ducha, je mrtvé. Tělesná smrt je tedy oddělení vnitřního člověka od vnějšího. Co se stane s tělem, s vnějším člověkem?

- ◆ *V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš." (Genesis 3:19)*

30 ZÁPAS O DUŠI

Vnější člověk, tělo, se navrátí do země, z níž byl vzat. Mrtvý vnější člověk opravdu vypadá, jakoby spal. Proto, a nejen v češtině, mluvíme o zesnulém. Zesnout, spánek je přirovnání a utiňující eufemismus. Podívejme se ale na Ježíšův slovník:

- ♦ *To pověděl a dodal: "Náš přítel Lazar usnul. Ale jdu ho probudit." Učedníci mu řekli: "Pane, spí-li, uzdraví se." Ježíš mluvil o jeho smrti, ale oni mysleli, že mluví o pouhém spánku. (Jan 11:11-13)*

Ježíš hovořil o Lazarově smrti, o separaci vnitřního člověka od vnějšího, o vyjití ducha a duše z těla, a přesto použil sloveso spát. Lazarovo tělo skutečně spalo v hrobě. Když Bible mluví o spánku mrtvých, vždy mluví o vnějším člověku, o jeho těle. K tomu se budeme vracet.

- ♦ *Nebyl-li však Kristus vzkříšen, je vaše víra marná, ještě jste ve svých hříšcích, a jsou ztraceni i ti, kteří zesnuli v Kristu. (1. Korintským 15:17-18)*

I v tomto verši se hovoří o zesnulých tělech. Další verš to dokazuje:

- ♦ *Avšak Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli. (1. Korintským 15:20)*

Kristus také zesnul, jak jsme právě četli, jeho tělo "usnulo" na 72 hodin. Přesto, Jeho Duch vědomě kázal v podsvětí vědomým bytostem. Když Ježíš skonal, tak své "spící" tělo odevzdal hrobu, a svého Ducha odevzdal Otci.

- ♦ *A Ježíš zvolal mocným hlasem: "Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha." Po těch slovech skonal. (Lukáš 23:46)*

Duch u Otce nespí, ani nezůstává v nevědomí. Pouze Jeho tělo, Jeho vnější člověk skonal, skončil, usnul a byl položen do hrobu. Kdyby byl člověk jen "jednojedinný", pak by smrtí jeho existence úplně skončila a Bůh by musel člověka tvořit znovu jako novou jednotku. Podobnými příklady bychom mohli pokračovat ještě dlouho.

Tělo jde tedy do hrobu, ale co vnitřní člověk? Duch a duše spasených lidí jdou dočasně do nebe, dokud jejich těla nebudou vzkříšena ze spánku v zemi.

- ♦ *Jsme tedy stále plni důvěry, neboť víme, že pokud jsme doma v tomto těle, nejsme doma u Pána, žijeme přece z víry, ne z toho, co vidíme. V této důvěře chceme raději odejít z těla a být už doma u Pána. Proto nám také nade vše záleží na tom, abychom se mu líbili, ať už odcházíme domů nebo zůstáváme v cizině. (2. Korintským 5:6-9)*

Být doma u Pána je nebe. Tam patří všichni ti, kdo zesnuli v Kristu. Navíc, tito křesťané v důvěře už chtějí odejít z ciziny tohoto světa. Následující verš nad jakoukoliv pochybnost potvrzuje, že spasení vnitřní lidé bez těl jsou už teď, v přítomnosti, v bdělém stavu v nebi.

- ♦ *Vy stojíte (přítomný čas) před horou Siónem a městem Boha živého, nebeským Jeruzalémem, před nešťetným zástupem andělů a slavnostním shromážděním církve prvozených, jejichž jména jsou zapsána v nebi, a před Bohem, soudcem všech, a před zesnulými spravedlivými, kteří již dosáhli cíle. (Židům 12:22-23)*

Kdyby zesnulé spravedlivé, kteří již dosáhli cíle, v tomto okamžiku spali a čekali na probuzení vědomí při vzkříšení, jak před nimi my věřící dnes v přítomnosti můžeme stát? Navíc, spící nevědomá neexistence není žádná dosažení cíle.

- psť, pokračování přístě -

CO JE TO VĚČNÝ ŽIVOT?

Jak si ho můžeme představit?

V jazyku Nového zákona jsou dvě odlišná slova pro české slovo "život": *bios* a *zoe*. Bios znamená biologický život člověka, ale také všech ostatních tvorů. Tento život plyne rychle a prchavě jako nějaký proud nebo spánek,

jako rychle vadnoucí květina (Žalmy 90,5; 103,15). U Jób 14,1-2 čteme:

- ♦ *Člověk narozený z ženy má krátký věk, avšak nepokoje do sytosti. Jako květ vzejde a zvadne, prchá jako stín a neobstojí.*

Na jiném místě je tento pomíjející život srovnán s párou:

- ♦ *Co je váš život? Jste jako pára, která se na okamžik ukáže a potom zmizí! (Jakub 4,14).*

Od Otto v. Bismarcka pochází tento výrok: "Život je jako obratné vytrhnutí zubu. Stále čekáme, že to podstatné má teprve přijít, až náhle vidíme, že je všechno pryč." Básník Ch. F. Hebbel míní: "Život je hořká mandle sedminásobně zabalená do zlatého papíru", a esejista Adolf Reitz život definoval jako "masový hrob nadějí a zklamání". Naproti tomu Bible nám dává úplně jinou perspektivu: Kde lidé život objeví jako dobrý Boží dar a uzpůsobí ho k následování Ježíše Krista, tam dostane novou dimenzi, která je popsána tím řeckým slovem *zóé*. *Zóé* je život z Boha, onen podstatný, nesmazatelný, věčný život. Ježíš Kristus na tento svět, aby nám přinesl věčný život. Ten je tedy s touto osobou nejen spojen, v něm se s věčným životem přímo setkáváme. U Jana 14,6 Ježíš říká:

- ♦ *Já jsem ... (věčný) život!" (řec. zóé).* Tuto identitu Ježíše a věčného života dosvědčuje i apoštol Jan:
- ♦ *Ten (věčný) život (řec. zóé) byl zjeven, my jsme jej viděli, svědčíme o něm a zvěstujeme vám život věčný, který byl u Otce a nám byl zjeven" (1. Jan 1,2).*
- ♦ *Kdo v Ježíše věří a má ho za Pána, ten tak má i věčný život (1. Jan 5,12).*

Se zaslíbením věčného života stojí náš pozemský život na věčném základě. Jen tak je pochopitelné, že Ježíšovi učedníci dokázali pro víru snést utrpení, žalářování a týrání, a dokonce jít na smrt, ale svého Pána neznat. Věčný život bude ve své plnosti zjeven teprve po vzkříšení:

- ♦ *Mnozí ... procitnou; jedni k životu věčnému, druzí k pohaně a věčné hrůze" (Daniel 12,2).*

V tomto životě máme nejen příslib věčného života, nýbrž už nyní podíl na Boží a Kristově životní plnosti, existenci a slávě. Až se z víry jednou stane poznání, budeme Ježíše a Otce vidět tvář v tvář.

Kdy začíná věčný život?

Podle svědectví Bible jsou jen dva druhy věčné existence: věčný život a věčné zahynutí. Proto je podle slova Heinricha Kemmera tou největší ztrátou, když žijeme a zemřeme bez Ježíše. Jan zdůrazňuje:

- ♦ *... aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný. (Jan 3,15)*

Přivlastnění věčného života tedy nenastává teprve po smrti, nýbrž platí od okamžiku obrácení. Tato víra nese pečeť zmrtvýchvstání Kristova a spočívá tak na absolutním a nezměnitelném základu. Bůh oceňuje, když v nás je pevná jistota:

- ♦ *Toto píšu vám, kteří věříte ve jméno Syna Božího, abyste věděli, že máte věčný život. (1. Jan 5,13)*
- Ukázka z knihy "Otázky", Werner Gitt

Modlitba

Milosrdný Bože, posvětiteli lidských životů, dárce snášenlivosti a pokoje! Oprošť mě od pokušení zatvrdit se a neodpouštět. Otevři mi zrak pro skutečnost, jak volněji se dýchá, přestanu-li být zaujat proti někomu a dokáži-li mít lidi rád, něčemu svatému kladně se oddat, tvořivě působit a sebe rozdávat. Děkuji ti, žeš nám to krásné a svaté přiblížil v Ježíši Kristu. Dej, abych i lidské houfování viděl v jeho světle, vždyť ne každé shluknutí je požehnané. Chraň mě, mou rodinu a lidstvo před zatvzeleností. Prosviť i naše shromáždění duchem toho, který nás překvapil odkazem: Milujte nepřátele, a který věděl, proč máme dobře činit těm, kdo nás nenávidí. Dej nám začít již tento den.

**Připomínky a objednávky časopisu, kazet s pořady
HCJB - Dobrá novina, knihy "Zápas o duši" adresujte:**

České země

HCJB - ZoD Distribuce
P. & K. Steiger
Box 77
251 01 Říčany u Prahy

Slovensko

HCJB - ZoD Distribúcia
M. & A. Zavilla
Jiráskova 165/10
916 01 Stará Turá

Dobrovolné příspěvky můžete poslat poukázkou "A"

Název účtu:

ZOD - HCJB World Radio

Číslo účtu:

Komerční banka Brno
96538-621/0100

Názov účtu:

HCJB Rádiosieť ZOD Slovensko

Číslo účtu:

VUB Trenčín, exp. Stará Turá
49134-202/0200

Novinová zásilka
poštovné hrazeno
v hotovosti
u pošty
Velká Bíteš

HCJB - Dobrou novinu denně zachytíte z Ekvádoru

RÁNO: v létě v 7:30, v zimě v 6:30, tj. 5:30 UTC: 9 765 a 9 420 kHz - v pásmu 31 m.

VEČER: v létě ve 20:30, v zimě v 19:30, tj. 18:30 UTC:

12 025 a 15 550 kHz v pásmu 25 a 19 m.

Český rozhlas Plzeň připravujeme každou sobotu a neděli od 7:00 do 8:30

Velmi krátké vlny (VKV/FM): 101,7 106,7 105,3 102,4 100,8 MHz

Proglas (Brno a Hostýn) v sobotu od 6:30 do 8:00 (VKV): 107,5 a 90,6 MHz

TWR Tirana každé pondělí a úterý ve 21:45 střední vlny: 1 395 kHz - 215 m.

ZÁPAS O DUŠI vydává nakladatelství A-ALEF, Bořivojova 29, Ostrava
Redaktoři Ing. Pavel a Klára Steigerovi, P.O. Box 77, 251 01 Říčany u Prahy

Jednatel Ing. Bohuslav Vlček, U stadionu 379, 595 01 Velká Bíteš

Tisknou OSTRAVSKÉ TISKÁRNY, Novinářská 7, Ostrava 1

Vychází šestkrát do roka. **NEPRODEJNÉ!**

Podávání novinových zásilek povoleno:

Oblastní správou pošt Brno č.j. P/2 - 3121/94 ze dne 13.9.1994.

Dohlédací pošta Velká Bíteš. Registrační číslo R 6/91.